

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ સ્થિત ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ
આર/અપીલ ફોમ ઓર્ડર નં. ૧૧૮/૨૦૨૪
સાથે
સિવિલ એપ્લીકેશન (ફોર સ્ટે) નં. ૧/૨૦૨૪
ઈન આર/અપીલ ફોમ ઓર્ડર નં. ૧૧૮/૨૦૨૪
સાથે
આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૨૫૧૭/૨૦૨૪
સાથે
સિવિલ એપ્લીકેશન (ફોર સ્ટે) નં. ૧/૨૦૨૪
ઈન આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૨૫૧૭/૨૦૨૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ સુનિતા અગ્રવાલ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ પ્રણવ ત્રિવેદી

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાવારપત્રોના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	ના
૨.	રિપોર્ટ્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	હા
૩.	શું લોર્ડશીપ ચુકાદાની સુવાચ્ય નકલ જોવાં ઇચ્છે છે?	ના
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન કે તેનાં હેઠળ	ના

	કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમ સબબ કોઈ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	
--	---	--

=====

આઈનોક્સ ઈન્ડિયા લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

કાયોગેસ ઈક્વિપમેન્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્યો

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં.૧ વતી સિનિયર એડવોકેટ શ્રી મિહિર જોશી સાથે શ્રી અદિત આર. સંજાણવાલા (૯૯૧૮) અને શ્રી ધીરેન કારણિયા

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ વતી સિનિયર એડવોકેટ શ્રી મિહિર ઠાકોર સાથે શ્રી દર્શન એમ. વરન્દાની (૭૩૫૭)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૪ વતી એચ.સી.એલ.એસ. કમિટી (૪૯૯૮)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ વતી સિનિયર એડવોકેટ શ્રી ધવલ સી. દવે સાથે શ્રી સમ્રાટ એન. મેહતા (૩૯૪૯)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩, ૪ વતી શ્રી આદિત્ય જે. પંડ્યા (૬૯૯૧)

=====

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ સુનિતા અગ્રવાલ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ પ્રણવ ત્રિવેદી

તારીખ : ૨૨/૧૦/૨૦૨૪

સી.એ.વી. જજમેન્ટ

(માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ સુનિતા અગ્રવાલ દ્વારા જાહેર)

૧. આ બંને અપીલો વડોદરાના જથા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ (કોમર્શિયલ કોર્ટ) દ્વારા ટ્રેડ માર્ક સ્યુટ નં. ૩/૨૦૧૯ માં પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૦૩.૦૫.૨૦૨૪ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત છે. ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૨૫૧૭/૨૦૨૪ માં પડકારવામાં આવેલ આદેશ પ્રતિવાદી નં. ૨ દ્વારા સિવિલ પ્રોસિજર કોડ (ટૂંકમાં "સી.પી.સી.") ના ઓર્ડર VII, ૩૯

૧૧ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીનો છે, જેના દ્વારા વાદપત્ર રદ કરવામાં આવ્યું છે. જોડાયેલી અપીલ ફોમ ઓર્ડર નં. ૧૧૯/૨૦૨૪ માં, પડકાર કોમર્શિયલ કોર્ટના તારીખ ૦૩.૦૫.૨૦૨૪ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે છે જેમાં વચગાળાના મનાઈદુકમ માટેની ઓર્ડર XXXIX, રૂલ્સ ૧ અને ૨ આંક ૫ હેઠળની અરજી રદ કરવામાં આવી છે. એ નોંધવું પૂરતું છે કે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળની અરજી મંજૂર કરીને વાદપત્ર રદ કરવાના પરિણામ રૂપે કોમર્શિયલ કોર્ટ ઓર્ડર XXXIX, રૂલ ૧ હેઠળની અરજી એવું ઠેરવીને રદ કરી છે કે વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ દાવો કોપીરાઈટ એક્ટ, ૧૯૫૭ (ટૂંકમાં "કોપીરાઈટ એક્ટ") ની કલમ ૧૫(૨) થી બાધિત છે.

૨. તેથી, અમે મુખ્ય બાબત, જે ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૨૫૧૭/૨૦૨૪ છે, તેમાં પક્ષકારોના વિદ્યુત કાઉન્સિલને સાંભળવા માટે આગળ વધીએ છીએ. પક્ષકારોના વિદ્વાન કાઉન્સિલની સંમતિથી, મુદ્દાઓ કાનૂની સ્વરૂપના હોવાથી, અમે અપીલના પ્રવેશ તબક્કે જ આખરી નિકાલ માટે અપીલો સાંભળી છે અને, પરિણામે બંને અપીલોનો નિર્ણય આ સમાન ચુકાદા દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યો છે.

૩. સામાપક્ષોની દલીલોની ધ્યાને લેવા માટે, આ તબક્કે ટૂંકમાં તથ્યો નોંધવા સુસંગત છે. વડોદરાની કોમર્શિયલ કોર્ટ સમક્ષ અહીંના અપીલકર્તા, એટલે કે વાદી દ્વારા ટ્રેડ માર્ક સ્યુટ નં. ૩/૨૦૧૯ દાખલ

કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં પ્રતિવાદીઓ સામે નીચે મુજબના ઘોષણા અને કાયમી મનાઈદુકમની માંગણી કરવામાં આવી હતી:—

"૪૩. તેથી વાદી પ્રાર્થના કરે છે કે:—

- ક) આ માનનીય કોર્ટ એવું ઠેરવવા અને જાહેર કરવા કૃપા કરે કે પ્રતિવાદીઓએ પ્રત્યક્ષ કે અપ્રત્યક્ષ રીતે, પોતાની જાતે, તેમના ડિરેક્ટરો, ભાગીદારો, સંસ્થા, સહયોગીઓ, કર્મચારીઓ, સેવકો, એજન્ટો, ફ્રેન્ચાઇઝીઓ, ડીલરો, ઉત્પાદકો, લાયસન્સધારકો અને તેમના હેઠળ દાવો કરતી તમામ વ્યક્તિઓ દ્વારા વાદીના સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ, સદર આઈ.પી. અને સદર સાહિત્યિક કૃતિનું ઉદ્ધંધન કર્યું છે;
- ખ) આ માનનીય કોર્ટ પ્રતિવાદીઓને પોતાની જાતે, પ્રત્યક્ષ કે અપ્રત્યક્ષ રીતે, તેમના ડિરેક્ટરો, ભાગીદારો, સંસ્થા, સહયોગીઓ, કર્મચારીઓ, સેવકો, એજન્ટો, ફ્રેન્ચાઇઝીઓ, ડીલરો, ઉત્પાદકો, લાયસન્સધારકો અને તેમના હેઠળ દાવો કરતી તમામ વ્યક્તિઓને આ માનનીય કોર્ટના કાયમી મનાઈદુકમના આદેશ દ્વારા, કોઈપણ પ્રકારે, આક્ષેપિત ડ્રોઇંગ્સ અથવા સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ જેવા/મૂળભૂત રીતે સમાન કોઈપણ ડ્રોઇંગનો ઉપયોગ કરવા અથવા ઉપયોગ કરાવવા અથવા ઢિ-પરિમાણીય સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સની ત્રિ-પરિમાણીય વસ્તુ દર્શાવવા કે બનાવવા સહિત કોઈપણ ભૌતિક સ્વરૂપમાં આક્ષેપિત ડ્રોઇંગનું પુનરુત્પાદન કરવા અથવા સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાં વાદીના અસ્તિત્વ ધરાવતા કોપીરાઈટનું ઉદ્ધંધન થાય તે રીતે આક્ષેપિત ડ્રોઇંગ્સ અથવા સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ જેવા/મૂળભૂત રીતે સમાન કોઈપણ ડ્રોઇંગનો ઉપયોગ કરીને ઉત્પાદિત/એસેમ્બલ કરાયેલા કોઈપણ

ટ્રેલર્સનું ઉત્પાદન, માર્કેટિંગ અથવા વેચાણ માટે ઓફર કરવા, જાહેરાત કરવા કે વ્યવહાર કરવાથી રોકવા કૃપા કરે;

ગ) આ માનનીય કોર્ટ પ્રતિવાદીઓને પોતાની જાતે, પ્રત્યક્ષ કે અપ્રત્યક્ષ રીતે, તેમના ડિરેક્ટરો, ભાગીદારો, સંસ્થા, સહયોગીઓ, કર્મચારીઓ, સેવકો, એજન્ટો, ફ્રેન્ચાઇઝીઓ, ડીલરો, ઉત્પાદકો, લાયસન્સધારકો અને તેમના હેઠળ દાવો કરતી તમામ વ્યક્તિઓને આ માનનીય કોર્ટના કાયમી મનાઈદુકમના આદેશ દ્વારા, કોઈપણ પ્રકારે, સદર સાહિત્યિક કૃતિ અથવા વાદીની સદર સાહિત્યિક કૃતિ જેવી મૂળભૂત રીતે સમાન કોઈપણ કૃતિનો ઉપયોગ કરવા અથવા ઉપયોગ કરાવવા અથવા તેની કોઈ નકલો બનાવવા અથવા કોઈપણ ભૌતિક સ્વરૂપમાં સદર સાહિત્યિક કૃતિનું પુનરુત્પાદન કરવા અને/અથવા સદર સાહિત્યિક કૃતિમાં વાદીના અસ્તિત્વ ધરાવતા કોપીરાઈટનું ઉલ્લંઘન થાય તે રીતે વાદીની સદર સાહિત્યિક કૃતિની કોઈપણ આભાસી નકલ કરવા કે કરાવવાથી રોકવા કૃપા કરે;

ઘ) આ માનનીય કોર્ટ પ્રતિવાદીઓને પોતાની જાતે, પ્રત્યક્ષ કે અપ્રત્યક્ષ રીતે, તેમના ડિરેક્ટરો, ભાગીદારો, સંસ્થા, સહયોગીઓ, કર્મચારીઓ, સેવકો, એજન્ટો, ફ્રેન્ચાઇઝીઓ, ડીલરો, ઉત્પાદકો, લાયસન્સધારકો અને તેમના હેઠળ દાવો કરતી તમામ વ્યક્તિઓને આ માનનીય કોર્ટના કાયમી મનાઈદુકમના આદેશ દ્વારા, કોઈપણ પ્રકારે, સદર આઈ.પી. અને આક્ષેપિત ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન/એસેમ્બલ માટે વપરાયેલ નો-હાઉ (તકનીકી જ્ઞાન) નો ઉપયોગ કરવા અથવા ઉપયોગ કરાવવાથી અથવા કોઈપણ પ્રકારે રોકવા કૃપા કરે;

ચ) આ માનનીય કોર્ટ પ્રતિવાદીઓને કબ્જા હેઠળના તમામ આક્ષેપિત ડ્રોઇંગ્સ, ટ્રેલર્સ, લેબલ્સ, જાહેરાત સામગ્રી, પેકિંગ સામગ્રી અને આક્ષેપિત ડ્રોઇંગ્સ ધરાવતી તમામ વસ્તુઓ અને/અથવા

આક્ષેપિત ડ્રોઇંગ્સમાંથી બનાવેલી/એસેમ્બલ કરાયેલી અન્ય કોઈપણ ત્રિ-પરિમાણીય વસ્તુઓ નાશ કરવા માટે વાદીને સોંપવાનો/સુપ્રત કરવાનો આદેશ અને/અથવા નિર્દેશ કરવા કૃપા કરે અને પ્રતિવાદીઓના કબ્જા અને/અથવા નામે રહેલા આક્ષેપિત ડ્રોઇંગ્સ અથવા વાદીના સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ જેવા જ અથવા સમાન કોઈપણ સામગ્રીના તમામ કે કોઈપણ સંદર્ભોને દૂર કરવા કૃપા કરે, જેમાં પ્રતિવાદીઓના સહયોગી અથવા ભગીની સંસ્થાઓના કબ્જા અને/અથવા નામે રહેલા સંદર્ભોનો પણ સમાવેશ થાય છે;

છ) આ માનનીય કોર્ટ કોપીરાઈટના ઉલ્લંઘન માટે ભારતીય રૂપિયા ૨,૦૦,૦૦,૦૦૦/- (અંકિત રૂપિયા બે કરોડ પૂરા) નું નુકસાની વળતર આપવા કૃપા કરે."

૪. સદર દાવો તારીખ ૨૪.૦૯.૨૦૧૮ ના રોજ અસ્થાયી મનાઈદુકમ માટેની અરજી આંક ૫ સાથે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં સામાવાળાઓને વાદીની બૌદ્ધિક સંપત્તિ અને ગોપનીય માહિતીમાં તેમના અધિકારનું ઉલ્લંઘન કરતા રોકવા માટે વચગાળાના મનાઈદુકમની માંગણી કરવામાં આવી હતી. પ્રતિવાદી નં. ૨ એ મુખ્યત્વે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ના ગુણદોષ પર દાવો ટકે તેમ નથી તેવા ગ્રાઉન્ડ પર ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળ વાદીની અરજી રદ કરવા માટે અરજી આંક ૪૮ દાખલ કરી.

૫. પ્રતિવાદીઓની દલીલ એ છે કે "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ", જેના સંબંધમાં અપીલકર્તા/વાદી દ્વારા કોપીરાઈટનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે, તે ડ્રોઇંગ ડિઝાઇન્સ એક્ટ, ૨૦૦૦ (ટૂંકમાં "ડિઝાઇન્સ

એક્ટ") ની કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઇન" ના વ્યાપમાં આવે છે અને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણનો દાવો કરવા માટે પ્રતિવાદીઓએ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ ડ્રોઇંગ્સની નોંધણી કરાવી ન હોવાથી પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાં કોપીરાઇટ ગુમાવી દીધો હતો. કોઇપણ કિસ્સામાં, ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલી, અથવા ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય હોય પરંતુ નોંધણી કરાવવામાં આવી ન હોય તેવી કોઇપણ ડિઝાઇનમાં, બીનનોંધણીકૃત ડિઝાઇન જે વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવી હોય તેવી કોઇપણ વસ્તુ કોપીરાઇટના માલિક દ્વારા અથવા તેના લાયસન્સ સાથે અન્ય કોઇપણ વ્યક્તિ દ્વારા ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ૫૦ થી વધુ વખત પુનરુત્પાદિત કરવામાં આવે કે તરત જ કોપીરાઇટ અસ્તિત્વમાં રહેતો નથી.

૬. પ્રતિવાદીઓની દલીલ, આમ, એ હતી કે "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ" જેના સંબંધમાં વાદી દ્વારા કોપીરાઇટનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "નોંધણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઇન" છે અને તેની નોંધણી કરાવ્યા વિના, સદર ડિઝાઇન કાયોજેનિક સેમીટ્રેલર્સના ઉત્પાદન અને વેચાણ માટે લાગુ કરવામાં આવી છે, જે ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ૫૦ થી વધુ વખત પુનરુત્પાદિત થાય છે અને, તેથી, સદર ડિઝાઇનના માલિક હોવાનો દાવો કરતા વાદી કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ના ગુણદોષ પર કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણ મેળવી શકતા

નથી. તેથી, દાવો માત્ર આ ગ્રાઉન્ડ પર જ પ્રારંભિક તબક્કે જ નિષ્ફળ જાય છે.

૭. આગળ વધતા પહેલા, અમે આ તબક્કે નોંધ કરી શકીએ છીએ કે, કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ના ગુણદોષ પર દાવો ટકે તેમ ન હોવાના ગ્રાઉન્ડ પર ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળ વાદપત્ર રદ કરવા સંબંધિત મુકદ્દમાનો આ બીજો રાઉન્ડ છે. પ્રથમ રાઉન્ડમાં, અરજી આંક ૪૮ મંજૂર કરીને અને વાદપત્ર રદ થવાના પરિણામે વચગાળાના મનાઈદુકમની અરજી આંક ૫ રદ કરીને સંયુક્ત આદેશ તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૨ દ્વારા વાદપત્ર રદ કરવામાં આવ્યું હતું. સદર આદેશો સામે દાખલ કરાયેલી બે અપીલો, એટલે કે ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૧૪૭૮/૨૦૨૨ અને અપીલ ફોમ ઓર્ડર નં. ૧૫૫/૨૦૨૩ નો નિર્ણય આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૧૩.૦૩.૨૦૨૪ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૨૨ ના ચુકાદા અને આદેશને રદ કરીને કરવામાં આવ્યો હતો. એ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે કોમર્શિયલ કોર્ટનો ચુકાદો સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળ દાખલ કરાયેલી અરજીનો નિર્ણય કરવામાં સહજ ખામીઓથી પીડાય છે, અને કોમર્શિયલ કોર્ટે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના કલોઝ (ડી) હેઠળ વાદપત્ર રદ કરીને સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળની અરજી આંક ૪૮ મંજૂર કરવામાં ભૂલ કરી છે, એવું ઠેરવીને કે દાવો કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) હેઠળ બાધિત છે

અને વધુમાં કે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ અને ઓર્ડર XXXIX, રૂલ ૧ અને ૨ હેઠળની બે અરજીઓનો નિર્ણય એક સંયુક્ત આદેશ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો. એવો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે કોમર્શિયલ કોર્ટ બંને અરજીઓનો એકસાથે, પરંતુ અલગ-અલગ આદેશો દ્વારા, ભલે તે એક જ તારીખના હોય, ઉકેલ લાવશે.

૮. જ્યાં સુધી સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના વ્યાપનો સંબંધ છે, કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ની અવલોકન દર્શાવે છે કે તે કોપીરાઈટના ઉલ્લંઘન માટે દાવો દાખલ કરવા પર કોઈ સ્પષ્ટ વૈધાનિક બાધ પ્રદાન કરતી નથી, બલ્કે જોગવાઈઓની અસર એ છે કે જે કેસમાં કલમ ૧૫(૨) આકર્ષાય છે, ત્યાં કલમ ૧૪ હેઠળ કોપીરાઈટના સંરક્ષણ માટેનો દાવો નિષ્ફળ જશે કારણ કે વાદી, આવા કેસમાં, કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ વિશિષ્ટ અધિકારનો દાવો કરી શકતો નથી.

૯. પરિણામ એ આવે છે કે એવું કહી શકાય કે વાદપત્ર કારણ દર્શાવતું નથી અથવા વાદપત્રના વાંચન પરથી જ દવાનું કારણ મળી આવતું નથી, તેથી વાદપત્રના કથનો પરથી દાવો આગળ વધી શકતો નથી. એનો અર્થ એ થાય કે, વાદપત્રના કથનો પરથી જ વાદી એવું બતાવી કે સ્થાપિત કરી શક્યો ન હોવાથી કે તે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૪ ના સંરક્ષણનો દાવો કરી શકે છે, કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ને ધ્યાનમાં રાખીને દાવો આગળ વધી શકતો નથી, અને તેથી, તે પ્રારંભિક તબક્કે જ નિષ્ફળ જવા પાત્ર છે.

૧૦. સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળ વાદપત્ર રદ કરવાના કાયદાને નોંધતા, કમલા અને અન્ય વિ. કે.ટી. ઈશ્વરા સા અને અન્ય, (૨૦૦૮) ૧૨ એસ.સી.સી. ૬૬૧ અને પોપટ કોટેયા પ્રોપર્ટી વિ. સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા સ્ટાફ એસોસિએશન, (૨૦૦૫) ૭ એસ.સી.સી. ૫૧૦ માં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે જણાવી શકીએ છીએ કે વાદી દવાનું કારણ દર્શાવે છે કે નહીં તે પ્રશ્ન અનિવાર્યપણે હકીકતનો પ્રશ્ન છે અને વાદપત્રના વાંચન પરથી જ મળી આવવો જોઈએ. સદર હેતુ માટે, વાદપત્રમાં કરવામાં આવેલા કથનોને તેની સંપૂર્ણતામાં સાચા ગણવા જોઈએ. કસોટી એ છે કે જો વાદપત્રમાં કરવામાં આવેલા કથનોને તેમની સંપૂર્ણતામાં સાચા લેવામાં આવે, તો શું હુકમનામું પસાર કરી શકાય. ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના કલોઝ (એ) ના ઉપયોગ માટેની કસોટી એ છે કે જો વાદપત્રમાં કરાયેલા આક્ષેપોને તેમની ફેસ વેલ્યુ પર લેવામાં આવે અને તેમની સંપૂર્ણતામાં સાચા માનવામાં આવે, તો પણ વાદીને કોઈ રાહત આપી શકાય તેમ નથી.

૧૧. જો કે, ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ (ડી) ની અરજી પર વિચાર કરવા માટેની કસોટી એ હશે કે જો વાદપત્રમાં કરાયેલા કથનોને તેમની ફેસ વેલ્યુ પર સાચા માનવામાં આવે, તો દાવો કોઈપણ કાયદા હેઠળ બાધિત છે. આ કોર્ટ દ્વારા અગાઉના રાઉન્ડમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના કમલા અને અન્યો (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયની મદદથી નોંધવામાં આવ્યું હતું કે ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના બે કલોઝ (એ) અને (ડી) ને મિશ્રિત કરી શકાય નહીં.

એવું કહેવું એક વાત છે કે વાદપત્રમાં કરાયેલા કથનો તેમની ફેસ વેલ્યુ પર દવાનું કારણ દર્શાવતા નથી અથવા વાદપત્રના વાંચન પરથી દવાનું કારણ મળી શકતું નથી, પરંતુ એવું કહેવું બીજી વાત છે કે દાવો દવાનું કારણ દર્શાવે છે તેમ છતાં, તે કાયદા દ્વારા બાધિત છે.

૧૨. આ પરિપ્રેક્ષ્યમાં, કલમ ૧૫(૨) ની અસર, અમારા સુવિચારીત મતમાં, એ છે કે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય કોઈપણ ડિઝાઇનમાં કોપીરાઈટ એકવાર કોઈ વસ્તુ પર લાગુ થઈ જાય, જે કોપીરાઈટના માલિક દ્વારા અથવા તેના લાયસન્સ ધરાવતી કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ૫૦ થી વધુ વખત પુનરુત્પાદિત કરવામાં આવી હોય, તો તે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ અસ્તિત્વમાં રહેશે નહીં. પરિણામ એ આવે છે કે જે દાવામાં આવી ડિઝાઇન માટે કોપીરાઈટનો દાવો કરવામાં આવ્યો હોય, તે સીધો જ નિષ્ફળ જવો જોઈએ કારણ કે સદર ડિઝાઇન પર વિશિષ્ટ અધિકાર ધરાવવા માટે, કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૪ હેઠળ રાહત મેળવવા માટે દવાનું કોઈ કારણ ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં.

૧૩. કલમ ૧૫(૨), ગર્ભિત રીતે, એવો અર્થ સૂચવે છે કે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ કલમ ૧૫ દ્વારા આવરી લેવાયેલી ડિઝાઇનના સંદર્ભમાં કોપીરાઈટનો દાવો કરતો દાવો પ્રારંભિક તબક્કે જ નિષ્ફળ જવો જોઈએ. જો કે, આપેલ કેસમાં એવો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થઈ શકે છે કે શું જે ડિઝાઇનના સંદર્ભમાં કોપીરાઈટનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે ડિઝાઇન્સ એક્ટની

કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઇન" ના અર્થમાં આવશે કે કેમ, કારણ કે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫ માત્ર એવા કેસમાં જ આકર્ષાશે જ્યાં દાવામાં જે ડ્રોઇંગના સંદર્ભમાં કોપીરાઇટનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઇન" ની વ્યાખ્યા દ્વારા આવરી લેવાયેલ હોય અને, આમ, ડિઝાઇન્સ એક્ટ, ૨૦૦૦ દ્વારા આવરી લેવાયેલ હોય.

૧૪. કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫ અને ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) ના સંયુક્ત વાંચન પર, વાદીને બે પરિસ્થિતિઓમાં કોપીરાઇટ એક્ટના સંરક્ષણથી વંચિત રાખવામાં આવશે;

(i) જે ડ્રોઇંગના સંદર્ભમાં કોપીરાઇટનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ, ૨૦૦૦ હેઠળ નોંધાયેલી "ડિઝાઇન" છે; અને

(ii) જે ડ્રોઇંગના સંદર્ભમાં કોપીરાઇટનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાવી કરાવવા યોગ્ય છે, પરંતુ નોંધાયેલ નથી.

બીજી પરિસ્થિતિમાં, બીનનોંધાવીકૃત ડિઝાઇન કોઈપણ વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે કે જે ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ૫૦ થી વધુ વખત પુનરુત્પાદિત કરવામાં આવી હોય કે તરત જ માલિક કોપીરાઇટ ગુમાવશે.

૧૫. કોઈપણ કિસ્સામાં, કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) અને ડિઝાઇન્સ એક્ટના વ્યાપક વાંચન પરથી, એવું કહી શકાય કે ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) દ્વારા આવરી લેવાયેલી "ડિઝાઇન" પર, ઉપર નોંધાયેલી

બંને શક્યતાઓમાં, કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ તેના સંદર્ભમાં કોઈ કોપીરાઇટનો દાવો કરી શકાય નહીં.

૧૬. અમે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ "કલાત્મક કૃતિ" ની વ્યાખ્યા પરથી વધુમાં નોંધી શકીએ છીએ કે ડ્રોઇંગ (રેખાચિત્ર, નકશો, ચાર્ટ કે પ્લાન સહિત) કલાત્મક ગુણવત્તા ધરાવે છે કે નહીં તે ધ્યાનમાં લીધા વિના કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ "કલાત્મક કૃતિ" ના અર્થમાં આવરી લેવામાં આવે છે.

૧૭. કલમ ૧૪(સી) કલાત્મક કૃતિના કિસ્સામાં, કલમ ૧૪ ના કલોઝ (સી) માં પ્રદાન કર્યા મુજબ, કૃતિ અથવા તેના કોઈપણ નોંધપાત્ર ભાગના સંદર્ભમાં કોઈપણ કાર્ય કરવા કે કરવા માટે અધિકૃત કરવા માટે કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણની કલ્પના કરે છે, જેમાં બ્લિ-પરિમાણીય કૃતિના ત્રિ-પરિમાણના નિરૂપણ સહિત કોઈપણ ભૌતિક સ્વરૂપમાં કૃતિના પુનરુત્પાદનનો સમાવેશ થાય છે. આગળનો પ્રશ્ન એ છે કે શું ડ્રોઇંગ જેને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "નોંધણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઇન" કહેવામાં આવે છે, તે વાસ્તવમાં કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ આવરી લેવાયેલી "કલાત્મક કૃતિ" છે કે ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "ડિઝાઇન" છે, જેમ કે વર્તમાન કેસમાં ઉપસ્થિત થયું છે.

૧૮. કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫ ના કાળજીપૂર્વકના વાંચન પરથી, અમે વધુમાં નોંધી શકીએ છીએ કે કલમ ૧૫(૧) અને ૧૫(૨) બે અલગ-અલગ રીતે કાર્ય કરે છે. કલમ ૧૫(૧) ત્યાં કાર્ય કરશે જ્યાં ડિઝાઇન્સ

એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલી "ડિઝાઇન" ના સંદર્ભમાં કોપીરાઇટનો દાવો કરવામાં આવે છે, કોપીરાઇટના સંરક્ષણનો દાવો કરતો દાવો કાયદા દ્વારા ગર્ભિત રીતે બાધિત છે, કારણ કે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલી "ડિઝાઇન" ના સંદર્ભમાં ગર્ભિતાર્થ એ છે કે કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ કોઈ કોપીરાઇટનો દાવો કરી શકાતો નથી. જો કે, કલમ ૧૫(૨) એવા કેસમાં આકર્ષાશે જ્યાં જે ડિઝાઇનના સંદર્ભમાં કોપીરાઇટનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે, તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાણી કરાવવા યોગ્ય છે, પરંતુ તે રીતે નોંધાયેલ નથી, અને સદર ડિઝાઇન ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા પો વખત ઉત્પાદિત વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે છે.

૧૯. કલમ ૧૫(૨) માં વપરાયેલી આ ભાષા પોતે જ દર્શાવે છે કે આપેલ કેસમાં એવું ઠેરવવા માટે અમુક અંશે તપાસ જરૂરી છે કે જે ડ્રોઇંગના સંદર્ભમાં કોપીરાઇટનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે વાસ્તવમાં ડિઝાઇન્સ એક્ટ, ૨૦૦૦ હેઠળ "નોંધાણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઇન" છે. આ વધુમાં એવી તપાસ સૂચવે છે કે શું સદર ડ્રોઇંગ ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) ના અર્થમાં આવશે કે જેથી તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ, ૨૦૦૦ ની જોગવાઈઓ અને કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) દ્વારા પણ આવરી લેવાય.

૨૦. આ તપાસનો અર્થ પોતે જ એ થશે કે વાદપત્રના વાંચન પરથી દાવો પોતે જ કાયદા દ્વારા બાધિત છે તેમ કહી શકાય નહીં જેથી કોપીરાઇટના ઉલ્લંઘન માટે દાવો દાખલ કરવા પર જ પ્રતિબંધ મૂકતા સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના કલોઝ (ડી) ને આકર્ષી શકાય. બીજા શબ્દોમાં

કહીએ તો, કોઈપણ તપાસ વિના વાદપત્રના કથનો પરથી, સ્પષ્ટપણે અથવા ગર્ભિત રીતે, કાયદાના અમલ દ્વારા દાવાને પોતે જ રોકવો શક્ય બનશે નહીં.

૨૧. એવો કેસ હોઈ શકે છે જ્યાં એવા મુદ્દાનો જવાબ આપવા માટે ઊંડી તપાસની જરૂર પડી શકે છે કે શું જે ડિઝાઇનના સંદર્ભમાં ઉદ્બંધનના દાવામાં કોપીરાઈટનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(સી) ના અર્થમાં "કલાત્મક કૃતિ" છે કે ડિઝાઇન્સ એક્ટ, ૨૦૦૦ હેઠળ "નોંધણી કરાવવા યોગ્ય" ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળની "ડિઝાઇન" છે.

૨૨. કલમ ૧૫(૨) હેઠળ સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના કલોઝ (એ) હેઠળ વાદપત્ર રદ કરવાની દલીલ, જોકે, એવા ગ્રાઉન્ડ પર ઉઠાવી શકાય છે કે વાદપત્ર દવાનું કારણ દર્શાવતું નથી અથવા વાદપત્રના વાંચન પરથી જ દવાનું કોઈ કારણ મળી શકતું નથી અને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય "ડિઝાઇન" ના સંદર્ભમાં કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ કોઈ રાહત આપી શકાતી ન હોવાથી વાદપત્રને તેની સંપૂર્ણતામાં રદ કરવું જોઈએ.

૨૩. એવા કેસમાં જ્યાં વાદપત્ર પરથી જ તપાસ કરતા માલૂમ પડે કે ડ્રોઇંગ એ ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) ના અર્થમાં "ડિઝાઇન" છે, અને, જેમ કે, ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે, અને સદર ડિઝાઇન એવી વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવી છે કે જે કોપીરાઈટના

માલિક દ્વારા અથવા તેના લાયસન્સ સાથે અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ૫૦ થી વધુ વખત પુનરુત્પાદિત કરવામાં આવી છે, તો એવું કહી શકાય કે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ જરૂરી ગર્ભિતાર્થ દ્વારા દાવો બાધિત છે કારણ કે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫ ની ઉપ-કલમ (૨) હેઠળ વૈધાનિક અપવાદને ધ્યાનમાં રાખીને આવી ડિઝાઈનના સંદર્ભમાં કોઈ કોપીરાઈટનો દાવો કરી શકાતો નથી, જે જરૂરી ગર્ભિતાર્થ દ્વારા આવા દાવાને કાયદા દ્વારા બાધિત બનાવે છે.

૨૪. સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના બે કલોઝ (એ) અને (ડી) ના વ્યાપ અને મર્યાદા પર, કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ની સામે, ઉપરોક્ત ચર્ચા સાથે, અમે કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળ વાદપત્ર રદ કરવા માટે પસાર કરાયેલા આદેશની યોગ્યતાની વધુ તપાસ કરવા માટે આગળ વધી શકીએ છીએ, જેમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ના અમલ દ્વારા વાદપત્ર ટકી શકે તેમ નથી કારણ કે વાદીએ તેની નોંધણી કરાવવા યોગ્ય હોવા છતાં ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ તેના ઉત્પાદનોની ડિઝાઈન/ડ્રોઇંગ્સની નોંધણી મેળવી નથી અને વાદીએ ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયાના ઉપયોગ દ્વારા સદર ઉત્પાદનોને ૫૦ થી વધુ વખત પુનરુત્પાદિત કર્યા છે. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે કોઈ વસ્તુના ઉત્પાદનના હેતુઓ માટે તૈયાર કરવામાં આવેલા ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ્સ એ ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવી શકાય તેવી "ડિઝાઈન"

હોવાથી, તેની અણનોંધણી કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) હેઠળ પરિણામો તરફ દોરી જશે.

૨૫. આ આદેશને પડકારતા, અપીલકર્તાના વરિષ્ઠ કાઉન્સિલ વિદ્વાન શ્રી મિહિર જોશી દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલકર્તા, એટલે કે મૂળ વાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલી રાહત પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ, બૌદ્ધિક સંપત્તિ (આઈ.પી.) અને સાહિત્યિક કૃતિના ઉદ્ધંધન સંબંધિત હતી. વાદીએ વાદપત્રમાં વર્ષ ૨૦૧૨ ની આસપાસ તેના એલ.એન.જી., સેમી-ટ્રેલર્સના હેતુ માટે વાદી દ્વારા પોતાની રીતે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ કેવી રીતે બનાવવામાં આવ્યા હતા તે વિશે સ્પષ્ટ વિવરણ કર્યું છે.

૨૬. વાદી દ્વારા વાદપત્રમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ એ અઢળક કૌશલ્ય અને શ્રમનું રોકાણ કરીને બનાવવામાં આવેલી મૂળ કલાત્મક કૃતિ છે અને વાદી સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સનો કોપીરાઈટ ધરાવે છે. ડ્રોઇંગ્સ બનાવવાના હેતુ માટે, વાદીએ યુ.એસ. સ્થિત કંપની, "કાયોજેનિક વેસલ અલ્ટરનેટિવ્સ, ઈન્ક." જે વાદપત્રમાં "સી.વી.એ." તરીકે સંદર્ભિત છે, જે કાયોજેનિક ટ્રેલર્સના ઉત્પાદન માટે ઉત્તર અમેરિકન પ્રદેશમાં તત્કાલીન જાણીતી અગ્રણી હતી, તેને હસ્તગત કરવામાં વિશાળ નાણાંનું રોકાણ કર્યું હતું. સી.વી.એ. ને હસ્તગત કરવાનો ઉદ્દેશ્ય કાયોજેનિક સ્ટોરેજ ટાંકીઓ અને વિતરણ પ્રણાલીઓના ઉત્પાદનના સંબંધમાં ટેકનોલોજી, નો-હાઉ,

ડ્રોઇંગ્સ, ડિઝાઇન્સ અને સમગ્ર બૌદ્ધિક સંપત્તિ હસ્તગત કરવાનો હતો જે ટ્રેલર્સ અને સેમી-ટ્રેલર્સ પર પણ માઉન્ટ કરી શકાય છે જે સી.વી.એ. દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યા હતા અને તેના માલિકીના હતા (સંયુક્ત રીતે "સી.વી.એ. આઈ.પી." તરીકે સંદર્ભિત). આમ, સી.વી.એ. આઈ.પી. ના સંપાદન પછી, વાદી તમામ સી.વી.એ. આઈ.પી. નો એકમાત્ર અને સંપૂર્ણ માલિક બન્યો. સી.વી.એ. આઈ.પી. ના સંપાદન પછી અને સી.વી.એ. સપોર્ટ સિસ્ટમનો ઉપયોગ કરીને, વાદી ઔદ્યોગિક વાયુઓ અને એલ.એન.જી. માટે વપરાતી અત્યંત કાર્યક્ષમ કાયોજેનિક સ્ટોરેજ ટાંકીઓ અને વિતરણ પ્રણાલીઓનું ઉત્પાદન કરવા સક્ષમ બન્યો હતો જેને સામાન્ય રીતે અનુક્રમે "કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સ" અને "એલ.એન.જી. કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

૨૭. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જો ઇંક્શનલ ડિઝાઇન અથવા ડ્રોઇંગના કેટલાક કાલ્પનિક ઉદાહરણો સ્પેક્ટ્રમ પર મૂકવામાં આવે, તો કોર્ક અથવા ગિયર માટેની ડિઝાઇન સંપૂર્ણપણે ઇંક્શનલ હશે અને તેને સ્પેક્ટ્રમના એક છેડે મૂકવી પડશે. જ્યારે, ખુરશી માટેની ડિઝાઇનમાં તેના ચાર પાયા માટે સૌંદર્યલક્ષી આકર્ષણ અને ઇંક્શનલ ડિઝાઇન બંને હોઈ શકે છે. તેથી તેનો મુખ્ય ભાગ જોવો પડશે અને આવી ડિઝાઇનને સ્પેક્ટ્રમના મધ્યમાં મૂકવી પડશે. ત્રીજા પ્રકારનું ઉદાહરણ બાળકના રમકડાના ઉત્પાદન માટેની ડિઝાઇનનું હોઈ શકે છે, જે આકર્ષક હોવું જરૂરી છે. જ્યારે ડિઝાઇન વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે એવી

હોવી જોઈએ કે જે ઉત્પાદિત વસ્તુ આંખો દ્વારા પરખી શકાય. આ ડિઝાઇન સ્પેક્ટ્રમના બીજા છેડે આવશે.

૨૮. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વરિષ્ઠ કાઉન્સિલની દલીલ, આમ, એ છે કે સ્પેક્ટ્રમ પર વિવિધ બિંદુઓ પર મૂકાયેલી આ ત્રણ ડિઝાઇન્સને સ્વતંત્ર રીતે પરખવી પડશે અને તેને એકબીજા સાથે ઓવરલેપ કરી શકાય નહીં. આવા દરેક કેસમાં, એ નક્કી કરવાનું હોય છે કે ડિઝાઇન ફંક્શનલ છે કે તેનો મુખ્ય ભાગ સંપૂર્ણપણે ફંક્શનલ છે કે તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઇન છે, કેમ કે, જ્યારે તે ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા કે સાધનો દ્વારા કોઈ વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે તૈયાર વસ્તુમાં આંખને આકર્ષિત કરે છે કે તૈયાર વસ્તુમાં આઈ અપીલ (આંખના આકર્ષણ) તરીકે પરખી શકાય છે, જે માત્ર આંખ દ્વારા જ પરખી શકાય છે અને માત્ર યાંત્રિક ઉપકરણના નિર્માણ માટેની માત્ર ફંક્શનલ ડિઝાઇન નથી.

૨૯. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સતત પ્રયત્નો, સુધારાઓ/સી.વી.એ. આઈ.પી. ના વિકાસ સાથે, સંપાદન પછી, વાદીએ ૪૬૦૦૦ લિટર ક્ષમતા માટે કાયોજેનિક સ્ટોરેજ ટાંકીઓ અને વિતરણ પ્રણાલીનો વિકાસ અને ઉત્પાદન કર્યું અને ભારતીય રસ્તાઓ પર આવા અત્યંત જવલનશીલ એલ.એન.જી. ને લઈ જવા માટે વાદી દ્વારા અઢળક કૌશલ્ય અને શ્રમનું રોકાણ કરીને વિકસાવવામાં આવેલા કલાત્મક ડ્રોઇંગ્સમાંથી વાદી દ્વારા પ્રાપ્ત કરાયેલી આ સખત મહેનત,

સંશોધન અને વિકાસ કૌશલ્ય છે, જે તેની જાતની એક અનોખી ટેકનોલોજી છે.

૩૦. પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ, સી.વી.એ. આઈ.પી., વાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા સુધારા અને કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સ અને એલ.એન.જી. સેમી-ટ્રેલરના ઉત્પાદન અને નિર્માણના સંબંધમાં વાદી દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલા નો-હાઉને વાદપત્રમાં સંયુક્ત રીતે "સદર આઈ.પી." તરીકે સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યા છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે "સદર આઈ.પી." નો ઉપયોગ કરીને, વાદી ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા સ્ટેટિક અને નોન-સ્ટેટિક "કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સ અને એલ.એન.જી. સેમી-ટ્રેલર્સ" નું ઉત્પાદન કરી રહ્યો છે જે વૈશ્વિક ગુણવત્તા અને પરીક્ષણ ધોરણોને પૂર્ણ કરવા માટે સુવિખ્યાત અને પ્રખ્યાત છે. એન્જિનિયરિંગ, પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટ, મેન્યુફેક્ચરિંગ અને અન્ય મુખ્ય કાર્યોમાં કર્મચારી સંસાધનોના મજબૂત પીઠબળ સાથે, વાદીએ મેન્યુફેક્ચરિંગ એસ.ઓ.પી. (સ્ટાન્ડર્ડ ઓપરેટિંગ પ્રોસિજર), ગુણવત્તા પ્રક્રિયાઓ, શોપ ફ્લોર દસ્તાવેજો અને જબરદસ્ત નો-હાઉ પણ વિકસાવ્યા છે, જે તમામ એકસાથે વાદીને નિર્ધારિત સમયમાં સંપૂર્ણ ગ્રાહક સંતોષ સાથે ઉત્કૃષ્ટ ગુણવત્તાના ઉત્પાદનો પહોંચાડવામાં મદદ કરે છે. વાદીએ ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે ધોરણસરના વૈશ્વિક મંજૂરીઓ અને પ્રમાણપત્રો પ્રાપ્ત કર્યા છે.

૩૧. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૭(સી) ના ગુણદોષ પર, કારણ કે સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ કર્મચારીઓ અને વાદી દ્વારા સેવા કરાર હેઠળ તેમની રોજગાર દરમિયાન બનાવવામાં આવ્યા હતા, તેથી વાદી સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાં અસ્તિત્વ ધરાવતા કોપીરાઈટનો એકમાત્ર માલિક છે અને સદર ડ્રોઇંગ્સ કોપીરાઈટ એક્ટના અર્થમાં મૂળ કલાત્મક કૃતિઓ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાં વિવિધ વિગતો, પ્રક્રિયા, વર્ણનો અને નિરૂપણો શામેલ છે જે સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ બનાવવામાં સંકળાયેલા તેના કર્મચારીઓ દ્વારા લખવામાં આવ્યા છે, જે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ "સાહિત્યિક કૃતિ" ના અર્થમાં આવે છે અને પરિણામે, વાદી સદર "સાહિત્યિક કૃતિ" માં પણ કોપીરાઈટ ધરાવે છે.

૩૨. પ્રતિવાદીઓ, જેઓ વાદી દ્વારા જનરલ મેનેજર એન્જિનિયરિંગ, ગ્રેડ-II માં જનરલ મેનેજર પ્રોડક્શન જેવા વિવિધ હોદ્દા પર કાર્યરત હતા, તેમણે રાજીનામું આપ્યું હતું અને, જેમ કે, જાન્યુઆરી/માર્ચ/એપ્રિલ, ૨૦૧૭ માં વાદીની રોજગારીમાંથી મુક્ત થયા હતા. જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ માં, પ્રતિવાદીઓ, જેઓ ક્યારેય કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સ અથવા એલ.એન.જી. સેમી-ટ્રેલર્સ કે કોઈ સમાન ઉત્પાદનોના ઉત્પાદનના વ્યવસાયમાં ન હતા, તેઓ અચાનક એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ અને એલ.એન.જી. સેમી-ટ્રેલર્સનું ડિઝાઇન એન્જિનિયરિંગ લઈને આવ્યા. શ્રી

નયન પંડ્યા, પ્રતિવાદી નં. ૧ અને ૨ ના પ્રમોટર, મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, જેઓ વરિષ્ઠ કક્ષાના કર્મચારી હતા, તેઓ પણ વાદીના કર્મચારી હતા અને તેઓ પ્રતિવાદી નં. ૧ અને ૨ ની મદદથી નવો વ્યવસાય એટલે કે પ્રસ્તાવિત એલ.એન.જી. સેમી-ટ્રેલર્સ શરૂ કરવાના એકમાત્ર ઇરાદા સાથે વાદીના વિવિધ વરિષ્ઠ કક્ષાના કર્મચારીઓને તોડવામાં નિમિત્ત બન્યા છે.

૩૩. દલીલ એ છે કે પ્રતિવાદીઓએ સદર ઉત્પાદનો એટલે કે કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સ અને એલ.એન.જી. સેમી-ટ્રેલર્સ અને સંબંધિત પ્રોડક્ટ નો-હાઉના ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં ઉપયોગમાં લેવાતા સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાં વાદીના કોપીરાઈટનું ભંગ/ઉલ્લંઘન કર્યું છે. સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદીઓએ વાદીના તકનીકી નો-હાઉ, તેની મેન્યુફેક્ચરિંગ એસ.ઓ.પી., તેની ગુણવત્તા પ્રક્રિયાઓ, તેના પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ વગેરે અંગેની તમામ સામગ્રી માહિતી પ્રાપ્ત કરી છે અને સદર આઈ.પી. ના સંદર્ભમાં નો-હાઉ મેળવવા માટે, પ્રતિવાદીઓએ વાદીની ટેકનોલોજી, તકનીકી નો-હાઉ, વાદીના સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ અને સદર આઈ.પી. માં અસ્તિત્વ ધરાવતા આઈ.પી. અધિકારોને પચાવી પાડવાના ગુપ્ત હેતુ અને બદઈરાદાથી યોજનાબદ્ધ રીતે વાદીના વિવિધ વરિષ્ઠ કક્ષાના કર્મચારીઓને લીધા છે.

૩૪. વાદપત્રમાં આ કથનો સાથે, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વરિષ્ઠ કાઉન્સિલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ

ડ્રોઇંગ્સનો કોપીરાઇટ, જે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) ના અર્થમાં "કલાત્મક કૃતિ" છે અને સદર ડિઝાઇન સંબંધિત "સાહિત્યિક કૃતિ", જે કલમ ૨(ઓ) ના અર્થમાં આવરી લેવાયેલ છે, તેને અહીંના વાદી/અપીલકર્તાને કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ના આધારે નકારી શકાય નહીં, જે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૪ હેઠળના અધિકારના બાકાત/અપવાદના સ્વરૂપમાં છે.

૩૫. રજૂઆત એ છે કે અપીલકર્તા દ્વારા દાવો કરાયેલ કોપીરાઇટ કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૪(સી)(i)(બી) ના અર્થમાં આવે છે. તેને ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) ના અર્થમાં ડિઝાઇન ગણવી એ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી ભૂલ છે. કલમ ૧૫(૨) ના વ્યાપમાં આવવા માટે, જે કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ અપવાદરૂપ કલોઝ છે, ડ્રોઇંગ જે અન્યથા કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) ના અર્થમાં "કલાત્મક કૃતિ" છે, તે એવું હોવું જોઈએ જે ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "ડિઝાઇન" ના અર્થમાં આવે, જેનો અર્થ એ થાય કે એ સ્થાપિત થવું જોઈએ કે "કલાત્મક કૃતિ" આકાર, રૂપરેખાંકન (કોન્ફિગરેશન), પેટર્ન વગેરેની સુવિધાઓ જ્યારે ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા તૈયાર વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે આંખને આકર્ષિત કરે છે અને માત્ર આંખ દ્વારા પરખી શકાય છે.

૩૬. રજૂઆત એ છે કે "જે તૈયાર વસ્તુમાં આંખને આકર્ષિત કરે છે અને માત્ર આંખ દ્વારા પરખી શકાય છે" એ વાક્યપ્રયોગ ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ

૨(ડી) માં વ્યાખ્યાયિત "ડિઝાઇન" ને કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "કલાત્મક કૃતિ" થી અલગ પાડવા માટે ખૂબ જ મહત્વના શબ્દો છે. આઈ અપીલ (આંખનું આકર્ષણ) ગ્રાહકના નિર્ણયને સંચાલિત કરે છે અને "કલાત્મક ડ્રોઇંગ" એ ડિઝાઇન્સ એક્ટના અર્થમાં "ડિઝાઇન" છે કે નહીં, અને તે રીતે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે કે કેમ, જેથી તે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ના વ્યાપમાં આવરી લેવાય, તે નક્કી કરવા માટે એક સુસંગત પરિબળ રહેશે.

૩૭. એ બાબત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ" ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" ના અર્થમાં આવશે કે નહીં, જેથી કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫ હેઠળના અપવાદરૂપ કલોઝને આકર્ષી શકાય, તે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના તબક્કે, પ્રારંભિક તબક્કે તપાસના વ્યાપની બહાર હતું; કારણ કે આવી કોઈપણ તપાસ માટે પુરાવા આપવા અને તેની તપાસ કરવાની જરૂર પડશે. પ્રોપ્રાયટરી ડિઝાઇન એ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" તરીકે નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે કે કેમ તે એવો મુદ્દો છે જે માત્ર ટ્રાયલના તબક્કે જ જોઈ શકાય છે. અપીલકર્તાને પ્રારંભિક તબક્કે બહાર ફેંકી શકાય નહીં. વર્તમાન કેસ એવો નથી જ્યાં વાદપત્રમાં દવાનું કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું નથી. કલમ ૧૪ હેઠળનો અધિકાર અસ્તિત્વ ધરાવે છે કે નહીં તે આગળનો પ્રશ્ન સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના તબક્કે તપાસના વ્યાપની બહાર હતો.

૩૮. એવી મક્કમ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ" ડિઝાઇન હોવાના પાસા પર, તારણ સંપૂર્ણપણે વિપરીત છે. ટ્રાયલ કોર્ટે સમગ્ર વાદપત્ર વાંચવાના બહાના હેઠળ વાદપત્રમાંના કેટલાક કથનો ધ્યાને લીધા છે અને અન્યને અવગણ્યા છે. પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાં કોપીરાઇટના ઉલ્લંઘન માટે માંગવામાં આવેલી રાહત ઉપરાંત, પ્રોપ્રાયટરી ડિઝાઇન અને નો-હાઉ સાથે સંબંધિત આઈ.પી. માં અન્ય રાહતો, તેની સાથે સંબંધિત "સાહિત્યિક કૃતિ" માં કોપીરાઇટ, કલમ ૧૫(૨) હેઠળના અપવાદરૂપ કલોઝના આધારે નકારી શકાય નહીં, કારણ કે પ્રતિવાદીને કોઈપણ પ્રકારે સદર આઈ.પી. અને ઉત્પાદનના ઉત્પાદન/એસેમ્બલ માટે વપરાયેલ નો-હાઉનો ઉપયોગ કરવાથી કાયમી મનાઈહુકમના આદેશ દ્વારા રોકવા માટે પ્રાર્થના કરાયેલી રાહત એ પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સના કોપીરાઇટના ઉલ્લંઘનથી સ્વતંત્ર રાહત છે. કોઈપણ કિસ્સામાં, પ્રતિવાદી દ્વારા આરોપિત દાવાના કારણમાં ખામી, જો કોઈ હોય તો, તે દવાનું કારણ દર્શાવવામાં નિષ્ફળતા સમાન નથી જે વાદપત્ર રદ કરવા પરિણમે.

૩૯. રજૂઆત એ છે કે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળની અરજીની તપાસ કરતી વખતે, કોર્ટે વાદપત્રના સારાંશ અને સત્વ (પિથ એન્ડ સબ્સ્ટેન્સ) ની તપાસ કરવી જરૂરી છે. વાદપત્રના પેરા નં. '૩૫' ના વાંચન પરથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે દવાનું કારણ તેમાં સ્પષ્ટપણે દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે વાદી અને પ્રતિવાદીઓ બંને

વડોદરામાં પોતાનો વ્યવસાય કરી રહ્યા છે અને કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(૨) ની જોગવાઈઓ હેઠળ ટ્રાયલ કોર્ટને કોપીરાઈટના ઉલ્લંઘન માટેના દાવાની સુનાવણી અને નિર્ણય કરવાની સત્તાધિકાર છે.

૪૦. કોપીરાઈટ એક્ટની મૂળભૂત યોજનાને સમજતા, એ નોંધ કરી શકાય કે કોપીરાઈટ એક્ટની વ્યાખ્યા કલોઝ (૨) હેઠળ "કોપીરાઈટ" વ્યાખ્યાયિત નથી. કલમ ૧૪ કોપીરાઈટના અર્થની સ્પષ્ટતા એ અસરથી કરે છે કે તે કોપીરાઈટ એક્ટની જોગવાઈઓને આધીન, કોઈ કૃતિ કે તેના નોંધપાત્ર ભાગને કરવા અથવા કરવા માટે અધિકૃત કરવાનો વિશિષ્ટ અધિકાર છે.
૪૧. કલમ ૨(સી) "કલાત્મક કૃતિ" ને એ રીતે વ્યાખ્યાયિત કરે છે કે તેમાં ડ્રોઇંગ (રેખાચિત્ર, નકશો, ચાર્ટ કે પ્લાન સહિત) નો સમાવેશ થાય છે પછી તે કૃતિ કલાત્મક ગુણવત્તા ધરાવતી હોય કે નહીં.
૪૨. કલમ ૨(વાચ) "કૃતિ" ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, જેમાં સાહિત્યિક કે કલાત્મક કૃતિનો સમાવેશ થાય છે.
૪૩. કલમ ૨(સી) અને ૨(વાચ) અને કલમ ૧૪ નું સંયુક્ત વાંચન સ્પષ્ટ ચિત્ર આપશે કે "કોપીરાઈટ" એટલે કલમ ૧૪ ના અર્થમાં વિશિષ્ટ અધિકાર, જેનો દાવો સાહિત્યિક કે કલાત્મક કૃતિના કિસ્સામાં, દ્વિ-પરિમાણીય કૃતિના ત્રિ-પરિમાણમાં દર્શાવેલ કલાત્મક કૃતિના કિસ્સામાં, કૃતિ અથવા તેના કોઈપણ નોંધપાત્ર ભાગના સંદર્ભમાં કરી શકાય છે.
૪૪. વાદીએ વાદપત્રના પ્રાર્થના કલોઝમાં સ્પષ્ટપણે દર્શાવ્યું છે કે તે કાયોજેનિક ટ્રેલર્સના આંતરિક ભાગ માટે "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ

ડ્રોઇંગ્સ" અને તેની સાથે જોડાયેલી સાહિત્યિક કૃતિના સંદર્ભમાં કોપીરાઇટનો દાવો કરી રહ્યો હતો તેમજ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા કોઈપણ પ્રકારે ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન/એસેમ્બલ માટે વપરાતા સી.વી.એ. આઈ.પી. અને નો-હાઉમાં બૌદ્ધિક સંપત્તિ અધિકારોનો પણ દાવો કરી રહ્યો હતો.

૪૫. વાદપત્રમાં આ સ્પષ્ટ કથનને ધ્યાનમાં રાખીને, જો સમગ્ર વાદપત્રને સર્વાંગી રીતે વાંચવામાં આવે, તો એવું કહી શકાય નહીં કે વાદી દાવો દાખલ કરવા માટે દવાનું કારણ દર્શાવવામાં નિષ્ફળ ગયો છે. વાદપત્ર રદ કરવાનો આદેશ માત્ર આ ગ્રાઉન્ડ પર જ રદ કરવા પાત્ર છે.

૪૬. શ્રી મિહિર ઠાકોર, સામાવાળા/પ્રતિવાદી તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ક કાઉન્સિલ, જોકે, એવી રજૂઆત કરશે કે "કલાત્મક કૃતિ" જેના સંદર્ભમાં વાદી દ્વારા નકલનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે તે પેપર બુકના પાના નં. "૨૬૪ થી ૨૬૭" પર જોડવામાં આવેલા ચાર ડ્રોઇંગ્સ છે, જેને "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ" કહેવામાં આવે છે. ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૫ સાથે વાંચતા કલમ ૨(ડી) સ્પષ્ટ કરે છે કે કોઈપણ નવી કે મૂળ ડિઝાઇન્સ માટે, તેના પ્રોપ્રાયટર હોવાનો દાવો કરતી કોઈપણ વ્યક્તિએ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ ડિઝાઇનની નોંધણી કરાવવી પડશે, અને નોંધણી માટે, ડિઝાઇન્સ રૂલ્સ, ૨૦૦૧ ના રૂલ ૧૧ મુજબ અરજી દાખલ કરવી પડશે, જેની સાથે ડિઝાઇનની નોંધણીની ચાર નકલો સામેલ કરવી પડશે. અરજદારે તે વર્ગ જણાવવો પડશે જેમાં ડિઝાઇનની

નોંધણી કરવાની છે અને તે વસ્તુ કે વસ્તુઓ જણાવવી પડશે જેના પર ડિઝાઇન લાગુ કરવાની છે.

૪૭. ડિઝાઇન્સ રૂલ્સ, ૨૦૦૧ નો રૂલ ૧૪ વધુમાં પ્રદાન કરે છે કે રૂલ ૧૧ દ્વારા જરૂરી ડિઝાઇનની નકલ તદ્દન સમાન ડ્રોઇંગ્સ, ફોટોગ્રાફ્સ, ટ્રેસિંગ્સ અને ડિઝાઇનના અન્ય નિરૂપણો અથવા જે ડિઝાઇન લાગુ કરવાની છે તેના આકારનો નમૂનો હોવો જોઈએ, જે સેટમાં સમાવિષ્ટ વસ્તુઓ પર ડિઝાઇન લાગુ કરવા માટે પ્રસ્તાવિત તમામ વિવિધ ગોઠવણોમાં દર્શાવશે.

૪૮. દલીલ એ છે કે ડિઝાઇન્સ એક્ટની જોગવાઈઓ અને ઉપર નોંધાયેલા નિયમોના સંયુક્ત વાંચન પરથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ડિઝાઇનની નોંધણી માટે ડિઝાઇનની રજૂઆત (રિપ્રેઝન્ટેશન) સબમિટ કરવાની હોય છે, જે કાગળ પરના ડ્રોઇંગ સિવાય બીજું કંઈ નથી. પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ જે પેપર બુકના પાના નં. "૨૬૪ થી ૨૬૭" પર રેકૉર્ડનો ભાગ છે તે ડ્રોઇંગ્સ સિવાય બીજું કંઈ નથી જે ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ ડ્રોઇંગના અર્થમાં આવશે જ્યારે તેઓ ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા પુનરુત્પાદન માટે કોઈ વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે છે. પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ જે શુદ્ધ ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ્સ સિવાય બીજું કંઈ નથી, તે વાસ્તવમાં ડિઝાઇન્સ છે જે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણીના હેતુઓ માટે ડિઝાઇનની રજૂઆત તરીકે ચાર નકલોમાં સબમિટ કરવાની હતી. આ દ્રષ્ટિકોણથી પણ, કાયોજેનિક સેમી-

ટ્રેલર્સની "ઈનર વેસલ" (આંતરિક પાત્ર) નામની વસ્તુના ઉત્પાદનના હેતુ માટે તૈયાર કરવામાં આવેલા "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડિઝાઇન્સ" ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "ડિઝાઇન" દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે અને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય રહેશે, તેથી કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) નો અપવાદ આ ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ્સને લાગુ પડશે.

૪૯. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આ મુદ્દાને બીજા દ્રષ્ટિકોણથી જોઈ શકાય છે. કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૫૨(૧)(ડબલ્યુ) અમારી સમક્ષ એ રજૂઆત કરવા માટે મૂકવામાં આવી છે કે તેમાં વપરાયેલી ભાષાને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉપયોગી ઉપકરણના કોઈપણ શુદ્ધ ઇન્ક્શનલ ભાગની ઔદ્યોગિક એપ્લિકેશનના હેતુઓ માટે ટેકનિકલ ડ્રોઇંગ જેવી ક્ષિ-પરિમાણીય કલાત્મક કૃતિમાંથી ત્રિ-પરિમાણીય વસ્તુ બનાવવાનું કાર્ય, કોપીરાઇટનું ઉલ્લંઘન ગણાશે નહીં. ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ્સ એ ટેકનિકલ ડ્રોઇંગ્સ સિવાય બીજું કંઈ નથી જે કાયોજેનિક ટ્રેલરના શુદ્ધ ઇન્ક્શનલ ભાગ, જે આંતરિક પાત્ર છે, તેની ઔદ્યોગિક એપ્લિકેશનના હેતુ માટે તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે. આ દ્રષ્ટિકોણથી, પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સને માત્ર ટેકનિકલ ડ્રોઇંગ્સ જ કહી શકાય, જે કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સના આંતરિક પાત્ર બનાવવા માટે ઔદ્યોગિક એપ્લિકેશનના એકમાત્ર હેતુ માટે તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે અને તેથી, કોપીરાઇટના સંરક્ષણના વ્યાપની બહાર રહેશે. કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) અને કલમ ૫૨

બંને હેઠળનો અપવાદ "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ" ને આકર્ષિત કરશે જે "કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સ" તરીકે ઓળખાતી વસ્તુના ઉત્પાદન માટે તૈયાર કરાયેલા "ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ્સ" અથવા "ફંક્શનલ ડિઝાઇન્સ" સિવાય બીજું કંઈ નથી. આવા ડ્રોઇંગ્સ અથવા ટ્રેસિંગ્સ પોતે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે અને, તેથી, કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ કોઈ સંરક્ષણ ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં.

૫૦. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટે યોગ્ય રીતે એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી છે કે બહારના જેકેટ સાથે આંતરિક પાત્રને ઢાંકીને કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સના ઉત્પાદન માટે વપરાતા આંતરિક પાત્રના પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ એકવાર ઔદ્યોગિક ઉત્પાદન થઈ જાય પછી "કલાત્મક કૃતિ" તરીકે અસ્તિત્વમાં રહેતા બંધ થાય છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૪ હેઠળનું સંરક્ષણ ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા સદર ડ્રોઇંગ લાગુ કરીને કોઈપણ વસ્તુ ઉત્પાદિત થાય તે જ મિનિટે ઉપલબ્ધ રહેતું બંધ થઈ જશે. સદર અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલ હોય તો જ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" તરીકે સંરક્ષણ ઉપલબ્ધ રહેશે. ફંક્શનલ ડિઝાઇન હોવાને કારણે કોઈ વસ્તુના ઉત્પાદનના હેતુ માટે તૈયાર કરવામાં આવેલ ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ જ્યાં ડિઝાઇન સંપૂર્ણપણે તેના કાર્ય દ્વારા સંચાલિત થાય છે, તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે. ખરેખર

ડ્રોઇંગ અથવા ડિઝાઇન બનાવવા પાછળ સજ કનો ઈરાદો ડિઝાઇન્સ એક્ટ લાગુ પડશે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટેનું પરિબળ રહેશે નહીં.

૫૧. ડિઝાઇન્સ એક્ટ, ૨૦૦૦ સર્જકના ઈરાદાને નિર્ણાયક પરિબળ તરીકે શરત બનાવતું નથી. જો કે, "કલાત્મક કૃતિ" અને વાણિજ્યિક સ્વરૂપની "ડિઝાઇન" પ્રવૃત્તિ વચ્ચે તફાવત છે. વાણિજ્યિક સ્વરૂપની કૃતિને આપવામાં આવતું સંરક્ષણ ઓછું હોય છે અને તેને શુદ્ધ મૂળ કલાત્મક કૃતિના સંરક્ષણ સાથે સરખાવી શકાય નહીં. ધારાસભાએ વાણિજ્ય માટે કલાત્મક કૃતિની ઔદ્યોગિક અને વાણિજ્યિક એપ્લિકેશનને ઓછું સંરક્ષણ આપવાનો ઈરાદો રાખ્યો હતો. ટ્રેસિંગ, ડ્રોઇંગ વગેરે જે નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે તે એકવાર ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા સદર વસ્તુના ૫૦ થી વધુ વખત પુનરુત્પાદન માટે વસ્તુ પર લાગુ થઈ જાય, પછી તે કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણ મેળવવા માટે અસમર્થ બને છે.

૫૨. એ વાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે એ જરૂરી નથી કે દરેક કેસમાં "ડિઝાઇન" ની પહેલાં કોઈ "કલાત્મક કૃતિ" હોવી જોઈએ જેના પર તે આધારિત હોય. ડિઝાઇન મૂળ કલાત્મક કૃતિથી અગાઉની હોય કે ન હોય, ડિઝાઇન, તેના પોતાના અધિકારમાં, કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) ના અર્થમાં "કલાત્મક કૃતિ" કહેવા માટે લાયક બનશે. આ એટલા માટે છે કારણ કે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) માં વ્યાખ્યાયિત "કલાત્મક કૃતિ" શબ્દપ્રયોગ એક વ્યાપક વ્યાખ્યા ધરાવે છે, જેમાં પેઇન્ટિંગ, શિલ્પ, રેખાચિત્ર, નકશો, ચાર્ટ, પ્લાન જેવા ડ્રોઇંગ્સનો પણ

સમાવેશ થાય છે, પછી તે કોતરણી હોય કે ફોટોગ્રાફ હોય, પછી તે આવી કોઈ કૃતિ કલાત્મક ગુણવત્તા ધરાવતી હોય કે નહીં. જો કે, ડિઝાઇન કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ કોપીરાઇટ સંરક્ષણ ભોગવી શકે કે નહીં તે તેના પર નિર્ભર કરે છે કે તે મૂળ "કલાત્મક કૃતિ" છે કે નહીં. કલમ ૧૫(૨) માં વપરાયેલ "કોઈપણ ડિઝાઇનમાં કોપીરાઇટ" શબ્દપ્રયોગનો અર્થ કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ સમજાયા મુજબનો કોપીરાઇટ થાય છે અને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળનો નહીં. ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ, કોપીરાઇટનો કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળના કોપીરાઇટથી અલગ અર્થ થાય છે, જેનો અર્થ થાય છે કે જે વર્ગમાં ડિઝાઇન નોંધાયેલી હોય તે વર્ગની કોઈપણ વસ્તુ પર ડિઝાઇન લાગુ કરવાનો વિશિષ્ટ અધિકાર.

૫૩. ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલ અથવા નોંધણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઇન હોય તેવી આ પ્રકારની "કલાત્મક કૃતિ" ને કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ "કલાત્મક કૃતિ" તરીકે કોપીરાઇટ સંરક્ષણની મર્યાદા અને શરતો અંગેનો મુદ્દો એવો છે જેનો ઉકેલ કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫ દ્વારા લાવવામાં આવ્યો છે.

૫૪. એકવાર મૂળ "કલાત્મક કૃતિ" અને તેમાંથી મેળવેલી "ડિઝાઇન" વચ્ચેનો તફાવત, અને કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળની મૂળ "કલાત્મક કૃતિ" માં કોપીરાઇટ અને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળની "ડિઝાઇન" માં કોપીરાઇટ વચ્ચેનો તફાવત સમજાઈ જાય, પછી કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫ નો અર્થ અને હેતુ સ્પષ્ટ થઈ જાય છે.

૫૫. અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫ બે અલગ-અલગ ભાગોમાં છે.

૫૬. દિલ્લી હાઈકોર્ટના **માઈક્રો ફાઈબર્સ ઈન્ક (ઉપરોક્ત)** ના ચુકાદા પર ભારપૂર્વક એ દલીલ કરવા માટે ભારે આધાર રાખવામાં આવ્યો છે કે એક મૂળ "કલાત્મક કૃતિ", જેનો ઉપયોગ ડિઝાઈન કરેલી વસ્તુના ઔદ્યોગિક ઉત્પાદન માટે થઈ શકે છે, તે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "કલાત્મક કૃતિ" ના અર્થમાં આવવાનું ચાલુ રહેશે અને કોપીરાઈટ સંરક્ષણના પૂર્ણ સમયગાળા માટે હકદાર બનશે જેમ કે ડિઝાઈન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઈન" ની વ્યાખ્યા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે. કલાત્મક કૃતિના ઉત્પાદનનો ઇરાદા સુસંગત નથી. દિલ્લી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા તેમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે કલાની મૂળ કૃતિમાં, કોપીરાઈટ અસ્તિત્વમાં રહેશે અને લેખક/ધારક મૂળ કલાત્મક કૃતિ માટે જ કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ આપવામાં આવેલા લાંબા સંરક્ષણનો આનંદ માણવાનું ચાલુ રાખશે. જ્યારે, ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયા પછી ડિઝાઈન કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ તેનું કોપીરાઈટ સંરક્ષણ ગુમાવશે. જો તે ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઈન હોય, પરંતુ તેને નોંધવામાં આવી ન હોય, તો તે ડિઝાઈન કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ કોપીરાઈટ સંરક્ષણ ભોગવવાનું ચાલુ રાખશે જ્યાં સુધી ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ૫૦ થી વધુ વખત વસ્તુ પર તેની એપ્લિકેશનની શ્રેશોલ્ડ મર્યાદા પહોંચી ન જાય, પરંતુ એકવાર તે મર્યાદા ઓળંગી જાય,

પછી તે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ તેનું કોપીરાઈટ સંરક્ષણ ગુમાવશે. આ અર્થઘટન કાયદાકીય ઈરાદા અનુસાર કોપીરાઈટ એક્ટ અને ડિઝાઈન્સ એક્ટ વચ્ચે સુમેળ સાધશે.

૫૭. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ" ભલે કલમ ૨(સી) હેઠળ "કલાત્મક કૃતિ" ની વ્યાપક વ્યાખ્યામાં આવશે, પરંતુ ચિત્રકામ અથવા શિલ્પ વગેરે જેવા કલાના શુદ્ધ કાર્યથી વિપરીત, એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ/ટેકનિકલ ડ્રોઇંગ્સ માત્ર સંગત ઉત્પાદનના ઉત્પાદનના હેતુ માટે બનાવવામાં આવે છે અને તેને ઉત્પાદન પર લાગુ કરવા માટે ઉત્પાદન માટેની સૂચનાઓ સિવાય બીજું કંઈ કહી શકાય નહીં અને એકવાર તેને ઉત્પાદન પર લાગુ કરવામાં આવ્યા પછી, તેઓ સંરક્ષણ માટે, જો કોઈ હોય તો, ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય, ડિઝાઈન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ આવશે.

૫૮. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે નોંધાયેલી ડિઝાઈનને ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ આપવામાં આવેલ વૈધાનિક એકાધિકાર એન્ટિ-કોમ્પિટિટિવ (સ્પર્ધા વિરોધી) કાયદાઓને અનુરૂપ છે અને ઉદ્યોગને ગૂંચળાવતા અને સ્થગિત કરતા રોકવાનો પ્રયાસ છે. પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ ભલે એક કલાત્મક કૃતિ હોય પરંતુ તે તેના પોતાના પર અસ્તિત્વ ધરાવતી નથી, કેમ કે, ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલી દરેક ડિઝાઈન તેના મૂળ ડ્રોઇંગ, ચાર્ટ ડ્રોઇંગ્સ વગેરે માટે ઉપલબ્ધ રહેશે અને, આમ, જો ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલ ન હોય તો, વાણિજ્યિક રીતે ઉત્પાદિત

વસ્તુ/વસ્તુમાં ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા લાગુ થયા પછી કોપીરાઈટ એક્ટ દ્વારા સંચાલિત થતી બંધ થઈ ગઈ છે. તે અનિવાર્યપણે ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ઉત્પાદન બનાવવાના હેતુ માટે તૈયાર કરવામાં આવેલી ઔદ્યોગિક ડિઝાઈન છે અને તેને કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ કલાત્મક કૃતિ તરીકે સંરક્ષણ આપી શકાય નહીં કારણ કે આવો કોઈપણ પ્રયાસ ઔદ્યોગિક ડિઝાઈનમાં એકાધિકારને વધારશે.

૫૯. રીતિકા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત), ઓફે પ્લે ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિ. મયંક અગ્રવાલ અને અન્ય, ૨૦૧૬ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન દિલ્હી ૩૮૮૦, હોલેન્ડ કંપની એલપી અને અન્ય વિ. એસ.પી. ઇન્ડસ્ટ્રીઝ, એમ.આઇ.પી.આર. ૨૦૧૭ (૩) ૦૨૩૭, સ્યુટ નં. સીએસ(કોમ.) ૧૪૧૯/૨૦૧૬ માં ૨૭.૦૭.૨૦૧૭ ના રોજ થયેલા નિર્ણયમાં દિલ્હી હાઇકોર્ટના ચુકાદાઓનો સંદર્ભ આપતા, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૧૫ એ કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ કલાત્મક કૃતિને ઉપલબ્ધ સંરક્ષણના વ્યાપ પરની મર્યાદા છે અને કલમ ૨(ડી) હેઠળ ડિઝાઇનની વ્યાખ્યામાંથી કલાત્મક કૃતિ બાકાત રાખવાને કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫ ના ગુણદોષ પર કોપીરાઈટ પર લાદવામાં આવેલી મર્યાદાને ધ્યાનમાં રાખીને વાંચવું પડશે.

૬૦. અપીલકર્તાના કેસની સ્વીકૃતિના પરિણામે દરેક ટ્રેસિંગ, ડ્રોઇંગ વગેરે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષિત થશે અને વસ્તુઓ પર લાગુ કરીને ઔદ્યોગિક/વાણિજ્યિક રીતે શ્વાસ પણ લેશે, જે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ

ધારાસભાનો ઈશાદો હોઈ શકે નહીં. ડિઝાઈન માટે જરૂરી છે કે ડ્રોઈંગ અથવા ટ્રેસિંગના સ્વરૂપમાં કંઈક હોય જે એકવાર ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ઉત્પાદન માટે કોઈ વસ્તુ પર લાગુ થઈ જાય પછી અલગથી સંરક્ષણ ભોગવશે નહીં.

૬૧. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે દાવામાં માંગવામાં આવેલી અન્ય રાહતો અપીલકર્તા સામે વિશ્વાસ અથવા ગોપનીયતાના ભંગ અને કોપીરાઈટના ઉલ્લંઘનના આક્ષેપો વિશે હતી. કોમર્શિયલ કોર્ટ્સ એક્ટ, ૨૦૧૫ ની કલમ ૨(૧)(સી)(vii) મુજબ, નોંધાયેલા અને અણનોંધાયેલા કોપીરાઈટ, ડિઝાઈન વગેરે સંબંધિત બૌદ્ધિક સંપત્તિ અધિકારોમાંથી ઉદ્ભવતો વિવાદ કોમર્શિયલ વિવાદના અર્થમાં આવશે. એકવાર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઈંગ્સમાં કોપીરાઈટ અંગેનો વાદીનો દાવો નિષ્ફળ જાય પછી, વિશ્વાસ અથવા ગોપનીયતાના ભંગ જેવા અન્ય કોઈ દાવાઓ ટકશે નહીં.

૬૨. કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૬ આ સ્થિતિને એ જોગવાઈ કરીને બચાવે છે કે ભલે વ્યક્તિ કોપીરાઈટ માટે હકદાર ન હોય, પરંતુ તે વિશ્વાસ અથવા ગોપનીયતાના ભંગને રોકવા માટે તેના અધિકારનો દાવો કરી શકે છે. જો કે, આવી રાહત માંગતો વર્તમાન દાવો કોમર્શિયલ કોર્ટ્સ એક્ટ, ૨૦૧૫ ની કલમ ૨(૧)(સી) હેઠળ કોમર્શિયલ વિવાદના અર્થમાં આવશે નહીં. રિટ અરજીમાં માંગવામાં આવેલી તમામ રાહતો પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઈંગ્સમાં કોપીરાઈટના ઉલ્લંઘનની દલીલની આસપાસ

ફરે છે, જે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે, અને કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ને ધ્યાનમાં રાખીને દાવો પ્રારંભિક તબક્કે જ નિષ્ફળ જવો જોઈએ. જો કે, વાદી માટે સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ વિશ્વાસ કે ગોપનિયતાના ભંગ જેવી રાહતો માંગતો યોગ્ય દાવો દાખલ કરવાની મોકળાશ હોઈ શકે છે, જે ટોર્ટ (અપકૃત્ય જેવાં) સ્વરૂપે હશે.

૬૩. પ્રત્યુત્તરમાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન પરિષ્ઠ કાઉન્સિલ શ્રી મિહિર જોશી એવી દલીલ કરશે કે વાદપત્રમાં ઉઠાવવામાં આવેલો વિવાદ એક કરાર, નિમણૂક પત્રમાંથી ઉદ્ભવે છે, જેમાં પ્રતિવાદી દ્વારા નોન-સ્પર્ધાત્મક વર્ગના સ્વરૂપમાં બાંહેધરી આપવામાં આવી હતી, નિમણૂક પત્ર અને બાંહેધરી એ પક્ષકારો વચ્ચેના કરારો છે જે રોજગારના સમયગાળા પછી પણ અસ્તિત્વ ધરાવે છે. પ્રશ્ન કરાર હેઠળની જવાબદારીઓના મૂલ્યાંકનનો છે જે કરારની શરતોથી આગળ વધતો નથી. દવાનું કારણ એક જ છે અને તમામ રાહતો એક જ દાવામાં માંગવાની છે, આવી બાબતમાં અલગ કાર્યવાહી કરી શકાય નહીં. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિવાદીના વિદ્વાન પરિષ્ઠ કાઉન્સિલની એ દલીલ કે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ એ એક ઔદ્યોગિક ડિઝાઇન છે અને જો ઔદ્યોગિક ઉત્પાદન થાય તો કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ કલાત્મક કૃતિ તરીકે અસ્તિત્વમાં રહેતી બંધ થઈ જશે, તે ખૂબ જ સામાન્ય અને અસ્પષ્ટ છે.
૬૪. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાં ટ્રેલરના વિવિધ ઘટકોના કેટલાક નાના ડ્રોઇંગ્સ શામેલ છે.

વાદીનું દરેક નાનું ડ્રોઇંગ ડિઝાઇન તરીકે લાયક ઠરશે નહીં અને, તેથી, કોપીરાઇટ હેઠળનું સંરક્ષણ અસ્તિત્વમાં રહેશે. પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" તરીકે નોંધણી કરાવવા યોગ્ય નથી, કારણ કે સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સનો ઉપયોગ કરીને ઉત્પાદિત ઉત્પાદનમાં કોઈ દ્રશ્ય આકર્ષણ (વિઝ્યુઅલ અપીલ) હોતું નથી કારણ કે તે આંતરિક પાત્રના ડ્રોઇંગ્સ છે જેને જોઈ શકાતા નથી.

૬૫. "આઈ અપીલ" (આંખનું આકર્ષણ) શબ્દ ગ્રાહકની આંખો અને સૌંદર્યલક્ષી આકર્ષણને સ્પર્શે છે જે ગ્રાહકને ઉત્પાદન ખરીદવા માટે આકર્ષિત કરે છે. તેને સામાન્ય દ્રશ્યતા સાથે ભેળવવાનું નથી. કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલરના ડ્રોઇંગ્સમાં આંતરિક પાત્રનો ભાગ હોય તેવા વિવિધ ઘટકો શામેલ છે, જે ગ્રાહકની આંખો માટે દ્રશ્યમાન નથી. અન્યથા પણ, કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સ તેના ગ્રાહકોને અપીલકર્તા અથવા તેના સ્પર્ધકના ઉત્પાદનને પસંદ કરવા માટે પ્રેરિત કરે તેવું કોઈ દ્રશ્ય આકર્ષણ પ્રદાન કરતા નથી. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટે એવું ઠેરવવામાં કાયદાની ભૂલ કરી છે કે વાદીનો એ વાત પરનો દરેક ભાર કે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સના ઉપયોગ દ્વારા ઉત્પાદિત આંતરિક પાત્ર બહારથી દ્રશ્યમાન નથી અને, આમ, એ કારણસર કે તે આખરી ઉત્પાદનનો અભિન્ન ભાગ છે અને આંખો માટે દ્રશ્યમાન નથી તે આકર્ષક નથી, કેમ કે, "માત્ર આંખ દ્વારા પરખી શકાય તેવી વસ્તુ" ને એવી વસ્તુઓ સાથે ભેળવવી જોઈએ નહીં જે તે કારણસર આખરે આંખ

માટે દ્રશ્યમાન થાય છે કે સદર વસ્તુ બીજી વસ્તુનો અભિન્ન ભાગ બનાવે છે, એટલે કે વર્તમાન કેસમાં બહારનું જેકેટ. ટ્રાયલ કોર્ટે ખોટી રીતે ઠેરવ્યું છે કે આંતરિક વાહન એકવાર ઉત્પાદિત થઈ ગયા પછી, તે આખરી ઉત્પાદન એટલે કે બહારના જેકેટનો અભિન્ન ભાગ બની ગયું અને તે પોતાનામાં એક આખરી ઉત્પાદન/વસ્તુ હશે, આંતરિક પાત્ર પોતે સુવિધા, આકાર, રૂપરેખાંકન વગેરે, આમ, આંખ દ્વારા ખૂબ સારી રીતે પરખી શકાય છે. ટ્રાયલ કોર્ટે ખોટો નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે કે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સનો ઉપયોગ કરીને ઉત્પાદિત ઉત્પાદન ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" ના વર્ણનનો જવાબ આપે છે. ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી મેળવવામાં વાદીની નિષ્ફળતાના પરિણામે વાદી કોપીરાઇટ અને ડિઝાઇન ગુમાવે છે અને, તેથી, વાદપત્રમાં માંગવામાં આવેલી રાહતો ટકી શકે નહીં.

૬૬. તેમ કરતી વખતે, ટ્રાયલ કોર્ટે માઇક્રોફાઇબર્સ ઇન્ક. વિ. ગિરધર એન્ડ કંપની અને અન્ય, ૨૦૦૯ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન દિલ્લી ૧૬૪૭, રીતિકા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. બીબા અપેરેલ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, ૨૦૧૬ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન દિલ્લી ૧૯૭૯ અને આઈ.પી.ઈ.જી. ઇન્ક. અને અન્ય વિ. કે.બી. એન્જિનિયર્સ અને અન્ય, ૨૦૧૬ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન ગુજ ૧૫૫ માં દિલ્લી હાઇકોર્ટના બે ચુકાદાઓ અને આ કોર્ટના એક ચુકાદા પર એવું ઠેરવવા માટે આધાર રાખ્યો છે કે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) નો વ્યાપ અને મર્યાદા વાદપત્ર રદ કરવા માટે

પ્રતિવાદીઓના કેસને નિર્ણાયક રીતે સમર્થન આપશે અને કોર્ટને એવા નિષ્કર્ષ પર દોરી જશે કે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલો દાવો કાયદાની નજરમાં ટકી શકે તેમ નથી.

૬૭. રજૂઆત, આમ, એ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ ડિઝાઇન્સ એક્ટ, ૨૦૦૦ ની કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઇન" દ્વારા વાદીની કલાત્મક કૃતિ આવરી લેવાયેલી હોવાનું માની લેવામાં અને એવું ઠેરવવામાં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા આધાર રખાયેલા ત્રણ નિર્ણયોથી માર્ગદર્શિત થઈ છે કે કારણ કે વાદીએ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ તેના ઉત્પાદનની સદર ડિઝાઇન/ડ્રોઇંગની નોંધણી મેળવી નથી અને ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયાના ઉપયોગ દ્વારા ૫૦ થી વધુ વખત સદર નિર્ણય લાગુ કરીને વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કર્યું છે, તેથી ઉદ્બંધન માટેનો દાવો કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ના અમલ દ્વારા નિષ્ફળ જવા માટે બાધ્ય છે.

૬૮. અમે આ તબક્કે નોંધી શકીએ છીએ કે, ટ્રાયલ કોર્ટે એવું ઠેરવવા માટે આગળ વધી છે કે જો કલમ ૨(સી) હેઠળ "કલાત્મક કૃતિ" અને કલમ ૨(ડી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "ડિઝાઇન" માં તફાવત વિશે વાદીની દલીલો, "આઈ અપીલ" (આંખના આકર્ષણ) સંબંધિત દલીલોના આધારને સ્વીકારવામાં આવે, તો ડિઝાઇન્સ એક્ટ ઘડવા પાછળનો ધારાસભાનો ઈરાદો નિષ્ફળ જશે જે પેઇન્ટિંગ, શિલ્પ વગેરે જેવી શુદ્ધ મૂળ કલાત્મક કૃતિને ઉચ્ચ સંરક્ષણ આપવા અને વાણિજ્યિક સ્વરૂપની ડિઝાઇન

પ્રવૃત્તિને ઓછું સંરક્ષણ આપવાનો ઇરાદો ધરાવે છે જેને કલાના શુદ્ધ કાર્યને આપવામાં આવેલ સંરક્ષણ આપી શકાય નહીં.

૬૯. ટ્રાયલ કોર્ટના સદર તારણને મૂકતા, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વરિષ્ઠ કાઉન્સિલ દ્વારા એ રીતે દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર કૂદકો માર્યો હતો કે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ એક "ડિઝાઇન" બનાવે છે, કેમ કે, આંતરિક પાત્રના પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાંની સુવિધાઓ અથવા આકાર, રૂપરેખાંકન, પેટર્ન, શણગાર અથવા રેખાઓ કે રંગોનું મિશ્રણ વગેરે, કાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સના ઉત્પાદન માટે એકવાર લાગુ થઈ જાય પછી, આંતરિક પાત્ર આખરી ઉત્પાદનનો અભિન્ન ભાગ બની ગયું, જેને આંખ દ્વારા ખૂબ સારી રીતે પરખી શકાય છે અને તેથી, ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" ના વર્ણનના વ્યાપમાં આવશે. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલું આ કારણ આધારવિહીન અને કાલ્પનિક છે. કોઈપણ કિસ્સામાં, પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" તરીકે નોંધણી કરાવવા યોગ્ય નથી કારણ કે સદર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સનો ઉપયોગ કરીને ઉત્પાદિત ઉત્પાદનો કોઈ દ્રશ્ય આકર્ષણ ધરાવતા નથી અને તે આંતરિક પાત્રના ડ્રોઇંગ્સ છે, જેને જરાય જોઈ શકાતા નથી.

૭૦. ઉપરોક્ત સિવાય, દાવામાં પોતે "સાહિત્યિક કૃતિ", ગોપનીય માહિતી વગેરેમાં અન્ય અધિકારો સંકળાયેલા છે અને તેને આંશિક રીતે રદ કરી શકાય નહીં. સ્વીકાર્યા વિના પણ માની લઈએ કે કોપીરાઈટના ઉદ્દેશન

માટેનો દાવો ટકી શકે તેમ નથી, તો પણ તે દાવામાં માંગવામાં આવેલા અન્ય અધિકારો માટે ટકી રહેશે અને સમગ્ર દાવાની સુનાવણી હાથ ધરવી જ જોઈએ, કેમ કે, વાદપત્રને અંશતઃ રદ કરી શકાય નહીં.

૭૧. ભારત ગ્લાસ ટ્યુબ લિમિટેડ વિ. ગોપાલ ગ્લાસ વર્ક્સ લિમિટેડ, (૨૦૦૮) ૧૦ એસ.સી.સી. ૬૫૭ માં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જેમાં ડિઝાઇન્સ એક્ટના વ્યાપ અને હેતુ પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો. સદર નિર્ણયની મદદથી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ડિઝાઇન્સ એક્ટના હેતુ પર વિચાર કરતી વખતે, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ટેક્સ્ટ બુક, એટલે કે "લો ઓફ કોપીરાઇટ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ડિઝાઇન્સ બાય પી. નારાયણન (૪થી આવૃત્તિ)" ના સ્ટેટમેન્ટના પેરા નં. ૨૭.૦૧ ને નોંધ્યો છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે:—

"૨૭.૦૧. ડિઝાઇનની નોંધણીનો ઉદ્દેશ્ય. —

નવી અને મૂળ ડિઝાઇન્સનું ઉત્પાદન કરનારાઓને ડિઝાઇન્સ સંબંધિત કાયદા દ્વારા આપવામાં આવતું સંરક્ષણ, પ્રાથમિક રીતે ઉદ્યોગોને આગળ ધપાવવા અને તેમને સ્પર્ધાત્મક પ્રગતિના ઉચ્ચ સ્તરે રાખવા માટે છે.

જેઓ ઉપયોગ માટે કોઈ વસ્તુ ખરીદવા ઈચ્છે છે તેઓ ઘણીવાર તેમની પસંદગીમાં માત્ર વ્યવહારિક કાર્યક્ષમતાથી જ નહીં પરંતુ દેખાવથી પણ પ્રભાવિત થાય છે. સામાન્ય અનુભવ બતાવે છે કે બધા એક જ રીતે પ્રભાવિત થતા નથી. કેટલાક કલાત્મક ગુણવત્તા શોધે છે. કેટલાક એવી ડિઝાઇનથી આકર્ષાય છે જે અજાણી અથવા વિચિત્ર હોય. ઘણા ફક્ત એ જ વસ્તુ પસંદ કરે છે જે તેમની આંખને

આકર્ષિત કરે છે. કારણ ગમે તે હોય, ચોક્કસ ડિઝાઇનવાળી એક વસ્તુ તે વગરની વસ્તુ કરતાં વધુ સારી રીતે વેચાઈ શકે છે: તો ડિઝાઇનનો ઉપયોગ કરવો નફાકારક છે. અને વેચાણમાં વધારો કરતી ડિઝાઇન શોધવામાં ઘણો વિચાર, સમય અને ખર્ચ થયો હોઈ શકે છે. ડિઝાઇનની નોંધણીનો ઉદ્દેશ્ય એ જોવાનો છે કે નફાકારક ડિઝાઇનના સર્જકને અન્ય લોકો દ્વારા તેમના માલ પર તે લાગુ કરીને તેના બદલામાંથી વંચિત રાખવામાં ન આવે.

ડિઝાઇન્સ એક્ટનો હેતુ વાણિજ્યિક રીતે ઉત્પાદિત અને માર્કેટિંગ કરવા માટેની ખાસ વસ્તુઓ પર લાગુ કરવા માટે (અથવા બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આકાર અને રૂપરેખાંકનને સંચાલિત કરવા માટે) વિચારાયેલી નવીન ડિઝાઇન્સનું રક્ષણ કરવાનો છે. તે કામગીરી અથવા શોધના સિદ્ધાંતોનું રક્ષણ કરવા માટે નથી, જો નફાકારક હોય તો (સંરક્ષણ યોગ્ય) પેટન્ટનો વિષય-વસ્તુ બનાવવો જોઈએ. ના તો તે ડ્રોઇંગ બનાવવાના મૂળ કલાત્મક પ્રયાસના પ્રત્યક્ષ ઉત્પાદનની નકલને રોકવા માટે છે. ખરેખર ડિઝાઇનનો સમગ્ર હેતુ એ છે કે તે કલાત્મક કૃતિ તરીકે તેના પોતાના પર અસ્તિત્વ ધરાવતી નથી પરંતુ વાણિજ્યિક રીતે ઉત્પાદિત વસ્તુમાં મૂર્ત સ્વરૂપ આપીને નકલ કરવામાં આવશે. આમ પ્રાથમિક ચિંતા એ છે કે તૈયાર વસ્તુ કેવી દેખાય છે અને તે શું કરે છે તે અંગે નથી અને પ્રોપ્રાયટર માટે પ્રદાન કરવામાં આવેલ એકાધિકાર સામાન્ય કોપીરાઈટના કિસ્સામાં જેમ ડિઝાઇન તરીકે નોંધાયેલી છબીના પ્રત્યક્ષ પુનરુત્પાદનને રોકવાનો અધિકાર આપવા દ્વારા નહીં, પરંતુ વધુ મર્યાદિત સમયગાળા માટે, નોંધાયેલી ડિઝાઇનથી નોંધપાત્ર રીતે અલગ ન હોય તેવી ડિઝાઇનની વસ્તુઓના ઉત્પાદન અને વેચાણને રોકવાના અધિકાર દ્વારા પ્રભાવિત થાય છે. તેથી ભાર ઉત્પાદિત વસ્તુ દ્વારા વહન કરવામાં આવતી દ્રશ્ય છબી પર છે."

૭૨. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે ડિઝાઇન્સ એક્ટનો એકમાત્ર હેતુ મૂળ ડિઝાઇનના બૌદ્ધિક સંપત્તિ અધિકારનું રક્ષણ કરવાનો છે અને ઉદ્દેશ્ય નવી અને મૂળ ડિઝાઇન વિકસાવવા માટે વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલા તેના સંશોધન અને શ્રમ માટે તેને લાભ આપવાનો છે. આ આ અધિનિયમ ઘડવાનો એકમાત્ર હેતુ છે. તેણે એવું પણ ઠરાવ્યું છે કે જો ડિઝાઇન નવી અથવા મૂળ ન હોય અથવા અગાઉ પ્રકાશિત થયેલી હોય, તો આવી ડિઝાઇનની નોંધણી કરવી જોઈએ નહીં.

૭૩. દલીલ એ છે કે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય "ડિઝાઇન" અને કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળની "કલાત્મક કૃતિ" ને અલગ પાડવા માટે, ડિઝાઇનના ઉપયોગ સાથે ઉત્પાદિત વસ્તુ દ્વારા વહન કરવામાં આવતી દ્રશ્ય છબી પર ભાર હોવો જોઈએ, જે વાણિજ્યિક રીતે ઉત્પાદિત અને માર્કેટિંગ કરવા માટેની ખાસ વસ્તુના આકાર અને રૂપરેખાંકનને સંચાલિત કરવા માટે વિચારાયેલી નવીન ડિઝાઇન હોવી જોઈએ.

૭૪. આમ, દલીલ એ છે કે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "કલાત્મક કૃતિ" ને ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "ડિઝાઇન" સાથે અદલાબદલી કરી શકાય નહીં, માત્ર એટલા માટે કે વસ્તુના ઉત્પાદન માટે "કલાત્મક કૃતિ" લાગુ કરવામાં આવી હતી, જેમ કે વર્તમાન કેસમાં, પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાં માત્ર આંતરિક પાત્રના આકાર અને રૂપરેખાંકનને સંચાલિત

કરવા માટેની વિગતો જ નથી, પરંતુ તેમાં અન્ય વિગતો પણ શામેલ છે, જે આંતરિક પાત્રને પરિવહન દરમિયાન લીક વિના જવલનશીલ ગેસ રાખવા માટે સક્ષમ બનાવશે. વધુમાં, એવો પ્રશ્ન કે શું પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ એ ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) ના અર્થમાં "ડિઝાઇન" છે કે તે "કલાત્મક કૃતિ" છે તે એવો પ્રશ્ન છે જે ટ્રાયલમાં વિગતવાર તપાસની માંગ કરે છે અને સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના તબક્કે પ્રારંભિક તબક્કે નક્કી કરી શકાતો નથી જેથી એવું ઠેરવી શકાય કે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડિઝાઇન્સની કલાત્મક કૃતિ એ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય "ડિઝાઇન" છે અને તેથી, "કોપીરાઇટ" નો દાવો કરી શકાય નહીં. બે કાયદાઓના અર્થમાં "કલાત્મક કૃતિ" અને "ડિઝાઇન" વચ્ચેનો તફાવત, વર્તમાન કેસમાં, ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્ણયમાં અસ્પષ્ટ થઈ ગયો છે.

૭૫. વધુમાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના લિવરપૂલ એન્ડ લંડન એસ.પી. એન્ડ આઈ એસોસિએશન લિમિટેડ વિ. એમ.વી. સી સક્સેસ I અને અન્ય, (૨૦૦૪) ૯ એસ.સી.સી. ૫૧૨ માં નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવે છે, જે રજૂ કરવા માટે કે વાદપત્ર દવાનું કારણ દર્શાવે છે કે નહીં તે સુનિશ્ચિત કરવામાં, કોર્ટે કાયદા અથવા હકીકતના શંકાસ્પદ કે જટિલ પ્રશ્નોમાં વિસ્તૃત તપાસ કરવાની જરૂર નથી. કાયદા દ્વારા કોર્ટનો અધિકારક્ષેત્ર એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે મર્યાદિત છે કે શું કોઈપણ આક્ષેપો પર, દવાનું કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું છે. જ્યાં સુધી દાવો દવાનું કંઈક

કારણ દર્શાવે છે અથવા જજ દ્વારા નિર્ણય લેવા માટે યોગ્ય અમુક પ્રશ્નો ઉભા કરે છે, ત્યાં સુધી માત્ર એ હકીકત કે કેસ નબળો છે અને સફળ થવાની સંભાવના નથી તે તેને રદ કરવા માટેનું કોઈ ગ્રાઉન્ડ નથી. દવાનું કારણ દર્શાવવામાં વિવાદોની કથિત નિષ્ફળતા એ પૂર્ણ વિગતોની ગેરહાજરીથી અલગ છે. એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે સદર કેસમાં ફાયદાકારક માલિકનો પ્રશ્ન શુદ્ધ હકીકતનો પ્રશ્ન ન હતો અને તે કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન હોવાથી, વાદી માટે ગોણા હકીકતો દર્શાવવી જરૂરી ન હતી જે તેને સાબિત કરવાના સાધનો છે અથવા આક્ષેપોને સમર્થન આપતા પુરાવા છે. વાદપત્ર રદ કરવાના હેતુ માટે, વાદપત્રમાં કરાયેલા કથનો પ્રતિવાદી દ્વારા દાવો કરાયેલા માલિકીની હકીકત સાબિત કરે છે કે કેમ તે ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી નથી. જો પ્રતિવાદી દ્વારા લિખિત કથન (ડબ્લ્યુ.એસ.) માં કાનૂની પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવે છે, તો તેનો અર્થ એ નથી કે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળની અરજી દ્વારા તેનો નિર્ણય કરી શકાય છે જે બાબતનો અગાઉથી નિર્ણય કરવા સમાન હોઈ શકે છે.

૭૬. નાગેશ્વરી દેવી અને અન્ય વિ. શત્રુઘ્ન રામ, (૨૦૦૭) ૧૫ એસ.સી.સી.

૫૨ માં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાની મદદથી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે દાવાના કારણનો ખુલાસો ન કરવા અને ખામીયુક્ત દાવાના કારણ વચ્ચે તફાવત છે, જ્યારે અગાઉનું ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના

વ્યાપમાં આવે છે, પછીનું દાવાના ટ્રાયલ દરમિયાન નક્કી કરવાનું હોય છે.

૭૭. ટ્રેડ્ટર્સ એન્ડ ફાર્મ ઈક્વિપમેન્ટ લિમિટેડ અને અન્ય વિ. સ્ટાન્ડર્ડ કમ્બાઈન્સ (પ્રાઇવેટ) લિમિટેડ અને અન્ય, ૨૦૧૨ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન મદ્રાસ ૫૪૭૦ માં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાની મદદથી, અમારી સમક્ષ એ મૂકવામાં આવ્યું હતું કે દિલ્હી હાઈકોર્ટના માઈક્રોફાઈબર્સ ઈન્ક (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણય પર પેરા નં. "૩૫" નોંધવા માટે વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે એ બાબતે વિવાદ થઈ શકે નહીં કે મૂળ પેઇન્ટિંગ/કલાત્મક કૃતિઓ જેનો ઉપયોગ ડિઝાઇન કરાયેલી વસ્તુનું ઔદ્યોગિક ઉત્પાદન કરવા માટે થઈ શકે છે તે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "કલાત્મક કૃતિ" ના અર્થમાં આવવાનું ચાલુ રહેશે અને કોપીરાઈટ સંરક્ષણના પૂર્ણ સમયગાળા માટે હકદાર બનશે. દિલ્હી હાઈકોર્ટે તે જ પેરામાં મૂળ પેઇન્ટિંગને ઉપલબ્ધ કોપીરાઈટ સંરક્ષણ અને ફર્નિશિંગના ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનના હેતુ માટે મૂળ પેઇન્ટિંગમાંથી મેળવેલી અને તેના પર આધારિત ડિઝાઇન વચ્ચેના તફાવતને નોંધતી વખતે અવલોકન કર્યું હતું કે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫ માં લાદવામાં આવેલી મર્યાદાઓ દ્વારા આવરી લેવાયેલી ડિઝાઇનને જો ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" તરીકે નોંધવામાં આવે તો સંરક્ષણ મળશે પરંતુ તે સંરક્ષણનો ઓછો સમયગાળો ભોગવશે.

૭૮. ટ્રેડટર્સ અને ફાર્મ ઇકિવપમેન્ટ લિમિટેડ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના કેસના તથ્યોમાં એ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે તેમાં દાવો કરાયેલ કોપીરાઈટ મૂળ ડ્રોઇંગ્સના સંદર્ભમાં હતો. પ્રશ્ન હેઠળના ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ્સનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, ઉત્પાદનના આંતરિક અને બાહ્ય ભાગના ઉત્પાદન માટે ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા તેનો ઉપયોગ થઈ રહ્યો છે તે હકીકત વિવાદિત ન હતી. જો કે, પ્રશ્ન એ થશે કે શું વસ્તુના ઉત્પાદન માટે પુનરુત્પાદિત ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ્સ સૌંદર્યલક્ષી છે કે સ્વરૂપમાં ફક્શનલ છે. ઉત્પાદનોના ચોક્કસ ભાગો અથવા ચોક્કસ આકારો ફક્શનલ છે કે સૌંદર્યલક્ષી છે અથવા ફક્શનલ હોવા સાથે અમુક અંશે સૌંદર્યલક્ષી છે તે મુખ્ય હેતુના આધારે નક્કી કરવાનો મુદ્દા પરનો વિવાદ છે કે લક્ષણો ફક્શનલ છે કે અન્યથા. એ વિચારવા માટેનો એક ગંભીર પ્રશ્ન છે કે શું પ્રશ્ન હેઠળના મૂળ ડ્રોઇંગમાં કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણ છે કે તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે અને કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાના આધારે માત્ર ઓછું સંરક્ષણ ભોગવે છે. આ પ્રશ્નમાં તેમાં વાદીની માલિકીની ડિઝાઇન્સના ઉદ્દેશનની દલીલ અંગે હકીકતો અને કાયદાના મિશ્ર પ્રશ્નનો ગંભીર વિવાદ શામેલ છે અને ચોક્કસ મુદ્દાઓ ઘડ્યા વિના અને ટ્રાયલ દરમિયાન પુરાવા આપ્યા વિના તેનો નિર્ણય કરી શકાતો નથી.

૭૯. આમ, ટ્રેડટર્સ અને ફાર્મ ઇકિવપમેન્ટ લિમિટેડ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે આ મુદ્દા

પર કાયદામાં વ્યક્ત કરાયેલા ભિન્ન મતો છે અને તેમાંના પ્રતિવાદીને એવું કહેવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં કે વાદપત્રના કથનો દવાનું કોઈ કારણ બનાવતા નથી અથવા વાદપત્રની રાહતો કાયદા હેઠળ ટકતી નથી. સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળ કાયદાની જોગવાઈ સંકુચિત દાયરામાં વાદપત્ર રદ કરવા માટે ઉત્તેજિત કરી શકાતી નથી અને પ્રતિવાદી તેમાં માંગ્યા મુજબની કોઈ રાહત મેળવવા માટે હકદાર નથી તેવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું.

૮૦. અપીલ ફોમ ઓર્ડર નં. ૧૪૫/૨૦૧૮ સાથે સિવિલ એપિલેશન નં. ૧/૨૦૧૮ માં ૨૫.૦૭.૨૦૧૮ ના રોજ નિર્ણય કરાયેલા રેપિડ બેવટેક પ્રા. લિમિટેડ વિ. કે.એચ.એસ. મશીનરી પ્રા. લિમિટેડ માં આ કોર્ટના ચુકાદાને મૂકતા, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૭ ને ધ્યાનમાં રાખીને ગોપનીય માહિતી, નો-હાઉ અને વાદીની બૌદ્ધિક સંપત્તિના ડાયવર્ઝન સંબંધિત પ્રતિવાદી સામે માંગવામાં આવેલી રાહત એ એક સ્વતંત્ર રાહત છે અને વાદપત્રને, કોઈપણ કિસ્સામાં, સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળ અંશતઃ રદ કરી શકાય નહીં.

૮૧. આ ટ્રાયલ માટે યોગ્ય કેસ છે અને માઈક્રોફાઈબર્સ ઇન્ક. (ઉપરોક્ત) અને રીતિકા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં દિલ્લી કોર્ટના નિર્ણયો તેમજ આઈ.પી.ઈ.જી. ઇન્ક. અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં આ કોર્ટના નિર્ણયને ખોટી રીતે વાંચીને કાયદાના સિદ્ધાંતના ગેરઉપયોગ દ્વારા અને "કલાત્મક

કૃતિ" અને "ડિઝાઇન" વચ્ચેના તફાવતને અવગણીને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કરાયેલી ખોટી ધારણાઓ પર વાદીને કોર્ટની બહાર કરવામાં આવ્યો છે.

૮૨. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન પરિષ્ઠ કાઉન્સિલ દ્વારા મક્કમતાપૂર્વક એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તેમાં કોઈ શંકા નથી કે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ એ એક ઔદ્યોગિક ડિઝાઇન છે પરંતુ આવી ડિઝાઇન તૈયાર કરવાનો હેતુ અથવા ઈરાદો સુસંગત નથી. વધુમાં, તેમાં વિવિધ સ્ત્રોતોમાંથી એકત્રિત કરાયેલી ઘણી ટેકનોલોજી સમાવિષ્ટ છે અને આવી ડિઝાઇન બનાવવાનો ઈરાદો એ નક્કી કરવા માટે સુસંગત રહેશે નહીં કે ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે કે નહીં. ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઇન" ની વ્યાખ્યા મૂકતા, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય "ડિઝાઇન" માટે, "ડિઝાઇન" એવી હોવી જોઈએ કે જ્યારે તે તૈયાર થયેલી વસ્તુ પર લાગુ થાય છે, ત્યારે આવી વસ્તુની ડિઝાઇન આંખને આકર્ષિત કરે છે અને માત્ર આંખ દ્વારા પરખી શકાય છે, એટલે કે તેમાં આઈ અપીલ (આંખનું આકર્ષણ) હોવું જ જોઈએ. જોકે વર્તમાન કિસ્સામાં ઔદ્યોગિક ડિઝાઇન, પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ, આંતરિક પાત્રની છે જે આંતરિક પાત્રના ઇન્ક્શનલ પાસાને સંબોધવા માટે વિકસાવવામાં આવી હતી જેમાં અન્ય ટેકનોલોજીકલ અને અન્ય યાંત્રિક પાસાઓનો સમાવેશ થાય છે અને પ્રશ્ન હેઠળની "ડિઝાઇન" સંપૂર્ણપણે ઇન્ક્શનલ છે કે "ડિઝાઇન" જ્યારે તૈયાર

થયેલી વસ્તુમાં કોઈપણ વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે છે ત્યારે તે આંખને આકર્ષિત કરે છે તેને માત્ર આંખો દ્વારા પરખી શકાય છે તે પ્રશ્નનો કોઈ સીધો જવાબ હોઈ શકે નહીં, કેમ કે, આંતરિક પાત્ર આંખ માટે દ્રશ્યમાન નથી. પ્રશ્ન હેઠળની "ડિઝાઇન" એ ફંક્શનલ ડિઝાઇન છે કે નહીં તે પ્રશ્ન સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના તબક્કે તપાસી શકાતો નથી. હકીકત અને કાયદાના તમામ વિવાદિત પ્રશ્નોનો નિર્ણય ટ્રાયલમાં પક્ષકારો દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવાના આધારે થવાનો છે અને વાદપત્રને પ્રારંભિક તબક્કે આ આધાર પર રદ કરી શકાય નહીં કે તે દવાનું કારણ દર્શાવતું નથી. ડ્રોઇંગ્સ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય હોવા અંગે કોઈ ધારણા કરી શકાતી નથી, કેમ કે, ડ્રોઇંગ્સ એ ડિઝાઇનના વિવિધ ટેકનોલોજીકલ, યાંત્રિક અને ફંક્શનલ પાસાઓની સંયુક્ત વિશેષતાઓ છે. તેથી, આંતરિક પાત્રના આંતરિક ડ્રોઇંગ્સ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" ના અર્થમાં આવી શકતા નથી. આ હેતુ માટે આવું ડ્રોઇંગ કે ડિઝાઇન બનાવી શકાય તે માટે કોઈ ધોરણસરનું સૂત્ર નથી.

૮૩. પક્ષકારોના વિદ્વાન કાઉન્સિલની આ તમામ રજૂઆતોનું પરીક્ષણ કર્યા પછી અને રેકૉર્ડની સુક્ષ્મ તપાસ કર્યા પછી, શરૂઆતમાં, અમે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) ના અર્થમાં "કલાત્મક કૃતિ" અને ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "ડિઝાઇન" વચ્ચેની પરસ્પર ક્રિયા નોંધી શકીએ છીએ, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:—

અ) કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(સી):-

"(સી) "કલાત્મક કૃતિ" એટલે:-

(i) ચિત્રકામ (પેઇન્ટિંગ), શિલ્પ, ડ્રોઇંગ (રેખાચિત્ર, નકશો, ચાર્ટ કે પ્લાન સહિત), કોતરણી કે ફોટોગ્રાફ, પછી તે આવી કોઈ કૃતિ કલાત્મક ગુણવત્તા ધરાવતી હોય કે નહીં;

(ii) સ્થાપત્યની કૃતિ; અને

(iii) કલાત્મક કારીગરીની અન્ય કોઈપણ કૃતિ;"

બ) ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી):-

"(ડી)"ડિઝાઇન" એટલે માત્ર આકાર, રૂપરેખાંકન (કોન્ફિગરેશન), પેટર્ન, શણગાર અથવા રેખાઓ કે રંગોનું મિશ્રણ જે કોઈપણ ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા અથવા સાધનો દ્વારા, પછી તે મેન્યુઅલ, ચાંત્રિક કે રાસાયણિક હોય, અલગ કે સંયુક્ત હોય, દ્વિ-પરિમાણીય કે ત્રિ-પરિમાણીય કે બંને સ્વરૂપોમાં કોઈપણ વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે છે, જે તૈયાર વસ્તુમાં આંખને આકર્ષિત કરે છે અને માત્ર આંખ દ્વારા પરખી શકાય છે; પરંતુ તેમાં નિર્માણનો કોઈ પ્રકાર કે સિદ્ધાંત અથવા એવું કંઈપણ શામેલ નથી જે સત્વમાં માત્ર એક ચાંત્રિક ઉપકરણ છે, અને તેમાં ટ્રેડ એન્ડ મર્યેન્ડાઇઝ માર્ક્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ (૧૯૫૮ નો ૪૩) ની કલમ ૨ ની ઉપ-કલમ (૧) ના કલોઝ (વી) માં વ્યાખ્યાયિત કોઈ ટ્રેડમાર્ક અથવા ઇન્ડિયન પીનલ કોડ (૧૮૬૦ નો ૪૫) ની કલમ ૪૭૯ માં વ્યાખ્યાયિત પ્રોપર્ટી માર્ક અથવા કોપીરાઈટ એક્ટ, ૧૯૫૭ (૧૯૫૭ નો ૧૪) ની કલમ ૨ ના કલોઝ (સી) માં વ્યાખ્યાયિત કોઈપણ કલાત્મક કૃતિ શામેલ નથી;"

૮૪. "કલાત્મક કૃતિ" ની વ્યાખ્યાનું વાંચન સ્પષ્ટ કરે છે કે વ્યાખ્યા ખૂબ વ્યાપક છે જેથી કોઈપણ ડ્રોઇંગ કે રેખાચિત્ર શામેલ કરી શકાય જેમાં

નકશો, ચાર્ટ કે પ્લાન સમાવિષ્ટ છે, પછી તે આવી કૃતિ કલાત્મક ગુણવત્તા ધરાવતી હોય કે નહીં. જોકે, કલમ ૨(ડી) માં "ડિઝાઇન્સ" ને આકાર, રૂપરેખાંકન, પેટર્ન, શાણગાર અથવા રેખાઓ કે રંગોના મિશ્રણ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે, જે કોઈપણ ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા અથવા સાધનો દ્વારા વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે છે, જે તૈયાર વસ્તુમાં, આંખને આકર્ષિત કરે છે અને માત્ર આંખ દ્વારા પરખી શકાય છે. બંને જોગવાઈઓનું સંયુક્ત વાંચન દર્શાવશે કે ભલે "ડિઝાઇન" એ કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(સી) ના અર્થમાં "કલાત્મક કૃતિ" હોઈ શકે છે, પરંતુ દરેક "કલાત્મક કૃતિ" ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" ના અર્થમાં આવશે નહીં જો તે તૈયાર વસ્તુને એ રીતે વ્યાખ્યાયિત ન કરે કે જે આંખને આકર્ષિત કરે અને માત્ર આંખ દ્વારા પરખી શકાય. અમને લાગે છે કે "ડિઝાઇન" ની આઈ અપીલ (આંખનું આકર્ષણ) એ એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે એક સુસંગત અને મહત્વપૂર્ણ પરિબળ છે કે શું "કલાત્મક કૃતિ", જે ડ્રોઇંગ હોઈ શકે છે, જે કોઈ કલાત્મક ગુણવત્તા ધરાવતી નથી, તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" ના અર્થમાં આવશે, જે તેને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય બનાવે છે.

૮૫. દિલ્લી હાઈકોર્ટનો **માઈક્રો ફાઈબર્સ ઈન્ક (ઉપરોક્ત)** નો નિર્ણય જેના પર સામાવાળા/પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વરિષ્ઠ કાઉન્સિલ દ્વારા ભારે આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો તે એવા વિવાદ સંબંધિત હતો જ્યાં ફેબ્રિક પરની ડિઝાઇન્સના અપ્હોલ્સ્ટ્રી ફેબ્રિક્સના ઉત્પાદકો અને વિકેતાઓ દ્વારા

કોપીરાઈટનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો, એ ગ્રાઉન્ડ પર કે સદર ડિઝાઈન્સ તેના કર્મચારીઓ દ્વારા વિભાવનાત્મક કે ડ્રોઈંગ કરાયેલી અથવા મૂળ કલાકારો દ્વારા અહીના અપીલકર્તાને આવી કલાત્મક કૃતિઓમાં કોપીરાઈટના સોંપણી (એગ્રીમેન્ટ) દ્વારા મૂળ અને અનન્ય કલાત્મક કૃતિઓમાંથી મેળવવામાં આવી હતી. દલીલ એ હતી કે સામાવાળાઓ જેઓ અપ્હોલ્સ્ટ્રી ફેબ્રિક્સના ઉત્પાદકો પણ હતા, તેમણે અપીલકર્તાની કલાત્મક કૃતિ અથવા તેના નોંધપાત્ર પુનરુત્પાદન પર આધારિત તેમના દ્વારા ઉત્પાદિત અપ્હોલ્સ્ટ્રી ફેબ્રિક્સમાં ડિઝાઈનનો સમાવેશ કર્યો હતો. પ્રતિવાદીઓનો બચાવ એ હતો કે પ્રશ્ન હેઠળની ડિઝાઈન્સ ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય હતી અને, પરિણામે, અપીલકર્તા કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણ મેળવવા માટે હકદાર ન હતા કારણ કે ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ ડિઝાઈનની નોંધણી કરવામાં આવી ન હતી.

૮૬. કોપીરાઈટ એક્ટ અને ડિઝાઈન્સ એક્ટની જોગવાઈઓ પર વિસ્તૃત વિચાર-વિમર્શ પર, દિલ્લી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે નોંધ્યું છે કે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ "કલાત્મક કૃતિ" ની વ્યાખ્યા ખૂબ જ વ્યાપક અર્થ ધરાવે છે કારણ કે તે કોઈપણ કલાત્મક ગુણવત્તા ધરાવતી કૃતિની કોઈ મર્યાદા દ્વારા મર્યાદિત નથી. મનસ્વી રીતે દોરવામાં આવેલી થોડી રેખાઓ અથવા વક્ર ધરાવતી અમૂર્ત કૃતિ પણ કલાત્મક કૃતિ તરીકે લાયક બનશે, જે બિ-પરિમાણીય કે ત્રિ-પરિમાણીય

કલાત્મક કૃતિ હોઈ શકે છે. તેમાં દ્રશ્ય આકર્ષણ હોઈ પણ શકે કે ન પણ હોઈ શકે. મૂળ કલાત્મક કૃતિના ધારક જે અધિકારો માટે હકદાર છે, તે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૪(સી) માં ગણાવવામાં આવ્યા છે, જેમાં દ્વિ-પરિમાણીય કૃતિની ત્રિ-પરિમાણીય કૃતિ દર્શાવવા સહિત કોઈપણ ભૌતિક સ્વરૂપમાં કૃતિના પુનરુત્પાદનનો સમાવેશ થાય છે.

૮૭. કોઈપણ ભૌતિક સ્વરૂપમાં કૃતિનું પુનરુત્પાદન કરવાનો મૂળ કલાત્મક કૃતિમાં કોપીરાઈટ ધારકનો વિશિષ્ટ અધિકાર છે. જો કલાત્મક કૃતિનું પુનરુત્પાદન ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા કરવામાં આવે છે, જે મેન્યુઅલ, યાંત્રિક કે રાસાયણિક, અલગ કે સંયુક્ત હોઈ શકે છે, કોઈ વસ્તુ પર, અને તેના પરિણામે તૈયાર વસ્તુ બને છે, જે માત્ર આંખ દ્વારા પરખ્યા મુજબ આંખને આકર્ષિત કરે છે, તો ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા વસ્તુ પર લાગુ કરાયેલા આકાર, રૂપરેખાંકન, પેટર્ન, શણગાર અથવા રેખાઓ કે રંગોનું મિશ્રણની સુવિધાઓ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ સદર વાક્યપ્રયોગના અર્થમાં "ડિઝાઇન" બનાવે છે.

૮૮. એ નોંધવું જરૂરી છે, જોકે, મૂળ કલાત્મક કૃતિ અને કોઈ વસ્તુ પર ઔદ્યોગિક એપ્લિકેશન માટે તેમાંથી મેળવેલી ડિઝાઇન વચ્ચે સ્પષ્ટ તફાવત છે. ડિઝાઇન્સ એક્ટમાં "ડિઝાઇન" ની વ્યાખ્યામાં "આકાર, રૂપરેખાંકન, પેટર્ન, શણગાર અથવા રેખાઓ કે રંગોનું મિશ્રણની સુવિધાઓ" શબ્દો પહેલાં "માત્ર" શબ્દપ્રયોગના ઉપયોગ દ્વારા આ સ્થિતિ સ્પષ્ટ થાય છે. તેથી, મૂળ કલાત્મક કૃતિ જેણે ડિઝાઇનની રચના

પ્રેરિત કરી હોઈ શકે છે, તે માત્ર આકાર, રૂપરેખાંકન, પેટર્ન, શણગાર, અથવા રેખાઓ કે રંગોનું મિશ્રણની સુવિધાઓ નથી જે ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા વસ્તુ પર લાગુ કરવા માટે બનાવવામાં આવે છે, મૂળ કલાત્મક કૃતિ ડિઝાઇન કરતાં કંઈક અલગ છે. "ડિઝાઇન" ની વ્યાખ્યા સ્પષ્ટપણે, અન્ય બાબતોની સાથે, કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) માં વ્યાખ્યાયિત કોઈપણ કલાત્મક કૃતિને બાકાત રાખે છે.

૮૯. વધુમાં એ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે એ જરૂરી નથી કે દરેક કેસમાં ડિઝાઇન ની પહેલાં એક કલાત્મક કૃતિ હોવી જોઈએ જેના પર તે આધારિત છે, પછી ભલે ડિઝાઇન ની પહેલાં મૂળ કલાત્મક કૃતિ હોય કે ન હોય, ડિઝાઇન, તેના પોતાના અધિકારમાં કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) ના અર્થમાં કલાત્મક કૃતિ તરીકે ઓળખાવા લાયક બનશે. આ એટલા માટે છે કારણ કે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) માં વ્યાખ્યાયિત 'કલાત્મક કૃતિ' શબ્દપ્રયોગ એક વ્યાપક વ્યાખ્યા ધરાવે છે જેમાં ચિત્રકામ (પેઇન્ટિંગ), શિલ્પ, રેખાચિત્ર, નકશો, ચાર્ટ, પ્લાન જેવા ડ્રોઇંગ્સ, કોતરણી કે ફોટોગ્રાફી પણ શામેલ છે, પછી તે આવી કોઈ કૃતિ કલાત્મક ગુણવત્તા ધરાવતી હોય કે નહીં. જો કે, ડિઝાઇન કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ કોપીરાઇટ સંરક્ષણ ભોગવી શકે કે નહીં તે તેના પર નિર્ભર કરે છે કે તે મૂળ "કલાત્મક કૃતિ" છે કે નહીં. કલમ ૧૫(૨) માં વપરાયેલ "કોઈપણ ડિઝાઇનમાં કોપીરાઇટ" શબ્દપ્રયોગનો અર્થ કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ સમજાયા મુજબનો "કોપીરાઇટ" થાય છે અને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળનો

નહીં. ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ, કોપીરાઇટનો કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળના "કોપીરાઇટ" થી અલગ અર્થ થાય છે, જેનો અર્થ થાય છે કે જે વર્ગમાં ડિઝાઇન નોંધાયેલી હોય તે વર્ગની કોઈપણ વસ્તુ પર ડિઝાઇન લાગુ કરવાનો વિશિષ્ટ અધિકાર.

૯૦. ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલ અથવા નોંધણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઇન હોય તેવી આવી કલાત્મક કૃતિને, કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળની કલાત્મક કૃતિ તરીકે કોપીરાઇટ સંરક્ષણની મર્યાદા અને શરતો અંગેનો મુદ્દો એવો છે જેનો ઉકેલ કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫ દ્વારા લાવવામાં આવ્યો છે.

૯૧. અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, ત્યાં નોંધવામાં આવ્યું હતું કે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫ બે ભાગમાં છે. પ્રથમ ભાગ આવી ડિઝાઇનને આવરી લે છે જે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલી છે, ડિઝાઇન્સ એક્ટમાં ઉપલબ્ધ હોય તેવા કોઈપણ અધિકારોને આધીન, નોંધાયેલ ડિઝાઇન ધારક કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલ ડિઝાઇનના સંદર્ભમાં કોપીરાઇટ સંરક્ષણનો દાવો કરી શકતો નથી અથવા કોપીરાઇટ ઉલ્લંઘનની ફરિયાદ કરી શકતો નથી. જ્યારે કલમ ૧૫ ની ઉપ-કલમ (૨) એવી પરિસ્થિતિ સાથે વ્યવહાર કરે છે જ્યાં ડિઝાઇન, ભલે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય હોય, પરંતુ તે રીતે નોંધાયેલ નથી. એ સ્પષ્ટ છે કે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫ માં, ધારાસભા કોપીરાઇટ એક્ટમાં સમજાયા મુજબ નોંધાયેલ/નોંધણી કરાવી શકાય તેવી ડિઝાઇનમાં કોપીરાઇટના પાસા સાથે વ્યવહાર કરી રહી છે અને ડિઝાઇન્સ એક્ટ નહીં. કાયદો, આમ,

કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૪(સી)(i) અને ૧૪(સી)(iii) હેઠળ ગણાવેલા અધિકારના પ્રયોગમાં કોઈપણ અન્ય સ્વરૂપમાં સદર કૃતિના ઉપયોગ/પુનરુત્પાદન અથવા તેની નકલોના પુનરુત્પાદન દ્વારા મૂળ કલાત્મક કૃતિના માત્ર મર્યાદિત ઔદ્યોગિક કે વાણિજ્યિક ઉપયોગને સહન કરે છે. નિર્ધારિત મર્યાદાથી આગળ, જો મૂળ કલાત્મક કૃતિમાંથી મેળવેલી ડિઝાઇનનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, જેમ કે ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) માં નિર્ધારિત છે, તો જો તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલ ન હોય તો ડિઝાઇનમાંનો કોપીરાઈટ બંધ થઈ જાય છે.

૯૨. આમ, તેમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે કૃતિના સર્જનનો ઇરાદો તેમાં રહેલા બૌદ્ધિક સંપત્તિ અધિકારો નક્કી કરતો નથી, અને એ પણ નહીં કે આવી કૃતિ ડિઝાઇન્સ એક્ટ કે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન્સ" વર્ગીકરણમાં આવે છે કે નહીં. ડિઝાઇન્સ એક્ટ ક્યાંય કૃતિના સર્જકના ઇરાદાને નિર્ણાયક માપદંડ તરીકે શરત બનાવતો નથી. ડિઝાઇનની નોંધણી યોગ્યતાનું મૂલ્યાંકન કરવાનો યોગ્ય પ્રસંગ ત્યારે આવશે જ્યારે કલાત્મક કૃતિનું ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયાનો ઉપયોગ કરીને આકાર અથવા સુવિધાઓ, રૂપરેખાંકન, પેટર્ન, શણગાર, રેખાઓ કે રંગોનું મિશ્રણ ધરાવતી વસ્તુમાં રૂપાંતર કરવામાં આવે, પછી તે દ્વિ-પરિમાણીય હોય કે ત્રિ-પરિમાણીય.

૯૩. ડિઝાઇન્સ એક્ટના હેતુઓ અને કારણોને ધ્યાનમાં રાખીને, દિલ્લી હાઈકોર્ટ દ્વારા માઈક્રોફાઈબર્સ ઈન્ક (ઉપરોક્ત) માં નોંધવામાં આવ્યું હતું

કે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) નો અમલ કોપીરાઈટ સંરક્ષણના દાયરામાંથી, જેના પર ડિઝાઈન આધારિત છે તે મૂળ કલાત્મક કૃતિ અથવા ડિઝાઈન, જે પોતે એક કલાત્મક કૃતિ છે, તેમાંથી કોઈને પણ બાકાત રાખતો નથી. એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે એ બાબતે વિવાદ થઈ શકે નહીં કે મૂળ પેઇન્ટિંગ/ કલાત્મક કૃતિ જેનો ઉપયોગ ડિઝાઈન કરેલી વસ્તુનું ઔદ્યોગિક ઉત્પાદન કરવા માટે થઈ શકે છે, તે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "કલાત્મક કૃતિ" ના અર્થમાં આવવાનું ચાલુ રાખશે અને કોપીરાઈટ સંરક્ષણના પૂર્ણ સમયગાળા માટે હકદાર બનશે. આ ડિઝાઈન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઈન" ની વ્યાખ્યા પરથી પણ સ્પષ્ટ થાય છે.

૯૪. તૈયાર ઉત્પાદનો બનાવવા માટે પેઇન્ટિંગની ઔદ્યોગિક એપ્લિકેશનને સક્ષમ કરવા માટે લાગુ કરાયેલ મૂળ પેઇન્ટિંગનું ઉદાહરણ લેતા, **માઈક્રોફાઇબર્સ ઇન્ક. (ઉપરોક્ત)** માં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે મૂળ પેઇન્ટિંગ ખરેખર કોપીરાઈટ સંરક્ષણ માટે હકદાર હશે, ફર્નિશિંગના ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનના હેતુ માટે મૂળ પેઇન્ટિંગમાંથી મેળવેલી અને તેના પર આધારિત ડિઝાઈન જેવી આવી પેઇન્ટિંગ્સની વાણિજ્યિક/ઔદ્યોગિક અભિવ્યક્તિ માત્ર કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫ હેઠળ લાદવામાં આવેલી મર્યાદાઓ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે અને જો ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ ડિઝાઈન તરીકે નોંધવામાં આવે તો સંરક્ષણ મેળવશે, પરંતુ નોંધાયેલી ડિઝાઈનના કિસ્સામાં સંરક્ષણનો ઓછો સમયગાળો ભોગવશે.

૯૫. આમ, પેરા નં. "૩૬" માં આ મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:—

"૩૬. આ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ધારાસભાનો ઇશદો એવો હતો કે જો પેઇન્ટિંગ જેવી કલાત્મક કૃતિનો ઉપયોગ વાણિજ્ય માટે ઔદ્યોગિક રીતે ઉત્પાદિત વસ્તુના ડિઝાઇનિંગ માટેના આધાર તરીકે કરવામાં આવ્યો હોય, જેમ કે વર્તમાન કેસમાં ફર્નિશિંગ, તેમ છતાં મૂળ પેઇન્ટિંગ ખરેખર પૂર્ણ કોપીરાઇટ સંરક્ષણ ભોગવશે, જ્યારે આવી પેઇન્ટિંગની ઔદ્યોગિક એપ્લિકેશનનું પરિણામ, એટલે કે અંતિમ ઉત્પાદનના ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનમાં વપરાતી ડિઝાઇન ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નિર્ધારિત કર્યા મુજબ સંરક્ષણનો ઓછો સમયગાળો ભોગવશે, જો તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ ડિઝાઇન તરીકે નોંધાયેલી હોય. આમ, અમારો એવો મત છે કે મૂળ કલાત્મક કૃતિ શરૂઆતમાં કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ 'કલાત્મક કૃતિ' તરીકે સંરક્ષણ મેળવે છે અથવા તો કલાત્મક કૃતિમાંથી બનાવવામાં આવેલા ઉત્પાદન માટે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણ મેળવે છે જ્યારે તે ઔદ્યોગિક રીતે લાગુ થાય છે."

૯૬. વધુમાં પેરા નં. "૪૬" માં નીચે મુજબ સારાંશ આપવામાં આવ્યો હતો:—

"૪૬. અમે આમ અમારા તારણોનો સારાંશ નીચે મુજબ આપીએ છીએ:—

અ. 'કલાત્મક કૃતિ' ની વ્યાખ્યા ખૂબ જ વ્યાપક અર્થ ધરાવે છે કારણ કે તે કોઈપણ કલાત્મક ગુણવત્તા ધરાવતી કૃતિની કોઈ મર્યાદા દ્વારા મર્યાદિત નથી. મનસ્વી રીતે દોરવામાં આવેલી થોડી રેખાઓ અથવા વજ્ર જેવી અમૂર્ત કૃતિ પણ કલાત્મક કૃતિ તરીકે લાયક બનશે. તે દ્વિ-પરિમાણીય કે ત્રિ-પરિમાણીય હોઈ શકે છે. કલાત્મક કૃતિમાં દ્રશ્ય આકર્ષણ હોઈ પણ શકે કે ન પણ હોઈ શકે.

- બ. મૂળ કલાત્મક કૃતિના ધારક જે અધિકારો માટે હકદાર છે તે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૪(સી) માં ગણાવવામાં આવ્યા છે.
- ક. કોઈપણ ભૌતિક સ્વરૂપમાં કૃતિનું પુનરુત્પાદન કરવાનો મૂળ કલાત્મક કૃતિમાં કોપીરાઈટ ધારકનો વિશિષ્ટ અધિકાર છે. ઉદાહરણ તરીકે, કાલ્પનિક ભવિષ્યવાદી ઓટોમોબાઈલનું ડ્રોઇંગ, જે મૂળ કલાત્મક કૃતિ છે, તેને મેટલ શીટ જેવા તત્વનો ઉપયોગ કરીને ત્રિ-પરિમાણીય ભૌતિક સ્વરૂપમાં પુનરુત્પાદિત કરી શકાય છે.
- ડ. ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલી કૃતિઓના કિસ્સામાં ડિઝાઇન સંરક્ષણને એવી કૃતિઓમાં કોપીરાઈટ સંરક્ષણ સમાવિષ્ટ કરવા માટે વિસ્તારી શકાય નહીં જે ઔદ્યોગિક રીતે ઉત્પાદિત કરવામાં આવી હતી.
- ઈ. કોપીરાઈટ એક્ટ અને ડિઝાઇન્સ એક્ટની અવલોકન અને ખરેખર આમુખ અને ડિઝાઇન્સ એક્ટના હેતુઓ અને કારણોનું સ્ટેટમેન્ટ સ્પષ્ટ કરે છે કે કાયદાકીય ઈશદો ચિત્રો, શિલ્પો વગેરે જેવી શુદ્ધ મૂળ કલાત્મક કૃતિઓને ઉચ્ચ સંરક્ષણ આપવાનો અને ડિઝાઇન પ્રવૃત્તિ જે વાણિજ્યિક સ્વરૂપની છે તેને ઓછું સંરક્ષણ આપવાનો હતો. આમ કાયદાકીય ઈશદો સ્પષ્ટ છે કે જે કૃતિ વાણિજ્યિક સ્વરૂપની છે તેને આપવામાં આવતું સંરક્ષણ શુદ્ધ કલાની કૃતિને આપવામાં આવેલા સંરક્ષણ કરતાં ઓછું છે અને તેની સાથે સરખાવી શકાય નહીં.
- ફ. મૂળ પેઇન્ટિંગ્સ/કલાત્મક કૃતિઓ જેનો ઉપયોગ ડિઝાઇન કરાયેલી વસ્તુનું ઔદ્યોગિક ઉત્પાદન કરવા માટે થઈ શકે છે તે કોપીરાઈટ એક્ટ, ૧૯૫૭ ની કલમ ૨(સી) હેઠળ

વ્યાખ્યાયિત કલાત્મક કૃતિના અર્થમાં આવવાનું ચાલુ રાખશે અને ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ ડિઝાઇનની વ્યાખ્યા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે તેમ કોપીરાઇટ સંરક્ષણના પૂર્ણ સમયગાળા માટે હકદાર બનશે. જો કે, કલાત્મક કૃતિ ઉત્પન્ન કરવાનો ઈરાદા સુસંગત નથી.

જી. આ જ કારણ છે કે ધારાસભાએ માત્ર એવું નિર્દેશિત કરીને સંરક્ષણને મર્યાદિત કર્યું નથી કે નોંધાયેલ ડિઝાઇનમાં કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ કોપીરાઇટ બંધ થઈ જશે પરંતુ વધારામાં, ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઇન્સને પણ કોપીરાઇટ સંરક્ષણથી વંચિત કર્યા છે, પરંતુ નોંધાયેલ નથી, કે તરત જ સંબંધિત ડિઝાઇન કોપીરાઇટના માલિક અથવા તેના લાયસન્સધારક દ્વારા ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ૫૦ થી વધુ વખત લાગુ કરવામાં આવી હોય.

એચ. કલાની મૂળ કૃતિમાં, કોપીરાઇટ અસ્તિત્વ ધરાવશે અને લેખક/ધારક મૂળ કલાત્મક કૃતિ માટે કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ આપવામાં આવેલા લાંબા સંરક્ષણનો આનંદ માણવાનું ચાલુ રાખશે.

આઈ. જો ડિઝાઇન ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાયેલી હોય, તો ડિઝાઇન કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ તેનું કોપીરાઇટ સંરક્ષણ ગુમાવશે. જો તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધાણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઇન હોય પરંતુ તેને નોંધવામાં આવી ન હોય, તો તે ડિઝાઇન અધિનિયમ હેઠળ કોપીરાઇટ સંરક્ષણ ભોગવવાનું ચાલુ રાખશે જ્યાં સુધી ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા ૫૦ થી વધુ વખત વસ્તુ પર તેની એપ્લિકેશનની શ્રેશોલ્ડ મર્યાદા પહોંચી ન જાય. પરંતુ એકવાર તે મર્યાદા ઓળંગી

જાય, પછી તે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ તેનું કોપીરાઈટ સંરક્ષણ ગુમાવશે. આ અર્થઘટન કાયદાકીય ઈરાદા અનુસાર કોપીરાઈટ અને ડિઝાઈન્સ એક્ટ વચ્ચે સુમેળ સાધશે."

૯૭. દિલ્લી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા **માઈક્રોફાઈબર્સ ઇન્કોર્પોરેશન (ઉપરોક્ત)** માં નિર્ધારિત કાયદાની નોંધ લેતા, જેના પર સામાવાળા/પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વરિષ્ઠ કાઉન્સિલ દ્વારા ભારે આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, એ નોંધવું પૂરતું છે કે મૂળ "કલાત્મક કૃતિ" તેની મૌલિકતા ગુમાવતી નથી કારણ કે મૂળ કૃતિમાંથી મેળવેલી અને તેના પર આધારિત "ડિઝાઈન" ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા કોઈ વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવી છે અને આવી વસ્તુ ૫૦ વખત કે તેથી વધુ પુનરુત્પાદિત કરવામાં આવી છે.

૯૮. કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ "કલાત્મક કૃતિ" અને ડિઝાઈન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઈન" ના અર્થનું સંયુક્ત વાંચન દર્શાવે છે કે જ્યારે "કલાત્મક કૃતિ" કોપીરાઈટ સંરક્ષણ માટે હકદાર બનશે, પરંતુ આવી કૃતિની વાણિજ્યિક/ઔદ્યોગિક અભિવ્યક્તિ, એટલે કે ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનના હેતુ માટે મૂળ કૃતિમાંથી મેળવેલી અને તેના પર આધારિત "ડિઝાઈન" માત્ર કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫ માં નિર્ધારિત મર્યાદા દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે અને જો તે ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઈન" તરીકે નોંધાયેલી હોય તો સંરક્ષણ મેળવશે. જો કે, મૂળ કલાત્મક કૃતિ જેણે શરૂઆતમાં કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ કલાત્મક કૃતિ તરીકે સંરક્ષણ મેળવ્યું હતું તે સંરક્ષણ માત્ર એટલા માટે ગુમાવશે નહીં કે તેના પરથી

મેળવેલી અને તેના પર આધારિત "ડિઝાઇન" નો ઉપયોગ ઉત્પાદન બનાવવા માટે ઔદ્યોગિક રીતે કરવામાં આવ્યો છે. કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ "મૂળ કલાત્મક કૃતિ" અને "મૂળ કલાત્મક કૃતિ" માંથી મેળવેલી "ડિઝાઇન" વચ્ચેનો મૂળભૂત તફાવત, જેનો ઉપયોગ કોઈ વસ્તુ પર ઔદ્યોગિક એપ્લિકેશન માટે થાય છે તે ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઇન" ની વ્યાખ્યામાં રહેલો છે. જ્યારે "કલાત્મક કૃતિ" એક વ્યાપક અર્થ ધરાવે છે, ત્યારે "ડિઝાઇન" માત્ર કોઈપણ ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા કોઈપણ વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવેલી વ્યાખ્યા કલોઝમાં ઉદ્દેશિત સુવિધાઓ પૂરતી મર્યાદિત છે, જે આખરી વસ્તુમાં પરિણમે છે અને જે આંખને આકર્ષિત કરે છે અથવા માત્ર આંખ દ્વારા પરખી શકાય છે. આકાર, રૂપરેખાંકન, પેટર્ન, શાણગાર અથવા રેખાઓ કે રંગોના મિશ્રણની આવી સુવિધાઓ ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવે છે જે તૈયાર ઉત્પાદનમાં આંખનું આકર્ષણ ઊભું કરે છે, ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ વાક્યપ્રયોગના અર્થમાં "ડિઝાઇન" બનાવે છે.

૯૯. એવું કહ્યા પછી અમે નોંધી શકીએ છીએ કે શું કલમ ૨(સી) હેઠળ વ્યાખ્યામાં આવતી મૂળ કલાત્મક કૃતિ તેમાં વિગતવાર દર્શાવેલ આકાર, રૂપરેખાંકન વગેરેની સુવિધાઓના કારણે કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણ ગુમાવશે જે ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા વસ્તુ પર લાગુ કરવામાં આવી હતી, જેના પરિણામે એક તૈયાર વસ્તુ બની જે માત્ર આંખ દ્વારા પરખી શકાય છે

તે એવો પ્રશ્ન છે, જેને હકીકતનો શુદ્ધ પ્રશ્ન કહી શકાય નહીં. શું આંતરિક પાત્રના "પ્રોપ્રાઇટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ", જે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ કબૂલાતથી એક "મૂળ કલાત્મક કૃતિ" છે, કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણ ભોગવે છે, અને તેના દ્વારા ભોગવવામાં આવતું સંરક્ષણ ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા વસ્તુ પર લાગુ થવાને કારણે ડિઝાઇન એક્ટની કલમ ૧૫ ના ગુણદોષ પર મર્યાદિત રહેશે, તે એવો પ્રશ્ન છે, જે કાયદા અને હકીકતનો એક મહત્વપૂર્ણ મિશ્ર પ્રશ્ન છે.

૧૦૦. અમે કાયદાની સ્થાપિત સ્થિતિ નોંધી શકીએ છીએ કે દાવાનું કારણ એ હકીકતોનો સમૂહ છે જે દાવામાં માંગવામાં આવેલી રાહત(ઓ) મેળવવાના હેતુ માટે દલીલ કરવી અને સાબિત કરવી જરૂરી છે. ઉપરોક્ત હેતુ માટે, વાદપત્રમાં મુખ્ય હકીકતો જણાવવી જરૂરી છે પરંતુ પુરાવા નહીં. વાદપત્ર દવાનું કારણ દર્શાવે છે કે નહીં તે અનિવાર્યપણે હકીકતનો પ્રશ્ન છે પરંતુ તે દર્શાવે છે કે નહીં તે વાદપત્રના વાંચન પરથી જ શોધી કાઢવું જોઈએ. સદર હેતુ માટે, વાદપત્રમાં કરાયેલા કથનોને તેમની સંપૂર્ણતામાં સાચા ગણવા જોઈએ. કસોટી એ છે કે જો વાદપત્રમાં કરાયેલા કથનોને તેમની સંપૂર્ણતામાં સાચા લેવામાં આવે, તો શું હુકમનામું પસાર થશે.

૧૦૧. આ આખરે પ્લીડિંગ્સ (અરજીઓ) નો કાયદો છે, કે જ્યારે હકીકતોના સમૂહ પર આધાર રાખવામાં આવે છે ત્યારે ગૌણ હકીકતો દર્શાવ્યા વિના

તેને સરળ રીતે આરોપિત કરવા પૂરતું છે, જે તેને ઉત્પન્ન કરવાના સાધનો છે, અથવા આક્ષેપને સમર્થન આપતા પુરાવા છે.

૧૦૨. એ સાચું હોઈ શકે છે કે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧(એ) ભલે કોર્ટને વાદી તરફથી દવાનું કારણ દર્શાવવામાં નિષ્ફળતાના કારણે વાદપત્ર રદ કરવાની સત્તા આપે છે પરંતુ તેનો અર્થ એવો નથી કે તેમાં કરાયેલા કથનો અથવા દસ્તાવેજ જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે દવાનું કારણ દર્શાવતો હોવા છતાં, વાદપત્રને આ ગ્રાઉન્ડ પર રદ કરવામાં આવશે કે દાવામાં માંગવામાં આવેલી રાહતો મેળવવાના હેતુ માટે તેમાં જણાવેલી હકીકતો સાબિત કરવા માટે આવા કથનો પૂરતા નથી.

૧૦૩. વાદપત્ર દવાનું કારણ દર્શાવે છે કે નહીં તે સુનિશ્ચિત કરવામાં, કોર્ટે કાયદા અથવા હકીકતના શંકાસ્પદ કે જટિલ પ્રશ્નોમાં વિસ્તૃત તપાસ કરવાની જરૂર નથી. કોર્ટની સત્તાધિકાર કાયદા દ્વારા એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે મર્યાદિત છે કે શું આક્ષેપો પર દવાનું કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું છે. કોર્ટે એ જોવાનું નથી કે વાદી દ્વારા કરવામાં આવેલો દાવો સફળ થવાની સંભાવના છે કે નહીં. તેણે ફક્ત પોતાની જાતને સંતોષવાની છે કે વાદપત્રમાં કરાયેલા આક્ષેપો, જો સાચા તરીકે સ્વીકારવામાં આવે, તો વાદીને તે માંગે છે તે રાહત માટે હકદાર બનાવશે.

૧૦૪. જો તે આક્ષેપોને સાચા તરીકે સ્વીકારીએ, રાહત આપવા માટે કોઈ કેસ બનતો નથી, તો દવાનું કોઈ કારણ દર્શાવવામાં આવશે નહીં અને વાદપત્ર રદ કરવું જ જોઈએ. પરંતુ વાદપત્ર દવાનું કારણ દર્શાવે છે કે નહીં તે

સુનિશ્ચિત કરવામાં, કોર્ટ વાદી દ્વારા કરાયેલા દાવાના ગુણદોષને અસર કરતા મુદ્દાઓની ટ્રાયલમાં પ્રવેશતી નથી. તે પ્રતિવાદી દ્વારા ગુણદોષ પર ઉઠાવવામાં આવતા બચાવોને ધ્યાનમાં લઈ શકતી નથી કે કોર્ટ કાયદા કે હકીકતના શંકાસ્પદ કે જટિલ પ્રશ્નોમાં વિસ્તૃત તપાસ કરવા માટે સક્ષમ નથી. જો વાદપત્રમાંના આક્ષેપો, પ્રથમ દર્શનીય રીતે (પ્રાઈમા ફેસી), દવાનું કારણ દર્શાવે છે, તો કોર્ટ આક્ષેપો હકીકતમાં સાચા છે કે કેમ, અથવા અરજદાર તેના દ્વારા કરાયેલા દાવાઓમાં સફળ થશે કે કેમ તેની તપાસ શરૂ કરી શકતી નથી.

૧૦૫. જ્યાં સુધી દાવો દવાનું કંઈક કારણ દર્શાવે છે અથવા જજ દ્વારા નિર્ણય લેવા માટે યોગ્ય અમુક પ્રશ્નો ઉભા કરે છે, ત્યાં સુધી માત્ર એ હકીકત કે કેસ નબળો છે અને સફળ થવાની સંભાવના નથી તે તેને રદ કરવા માટેનું કોઈ ગ્રાઉન્ડ નથી. દવાનું કારણ દર્શાવવામાં અરજીઓની કથિત નિષ્ફળતા એ પૂર્ણ વિગતોની ગેરહાજરીથી અલગ છે. કોર્ટ પ્લીડિંગ્સને કેટલાક ભાગોમાં વિભાજિત કરી શકતી નથી અને વિચાર કરી શકતી નથી કે તેમાંનો દરેક દવાનું કારણ દર્શાવે છે કે નહીં. વિજય પ્રતાપ સિંહ અને અન્ય વિ. દિક હરણ નાથ સિંહ અને અન્ય, ૧૯૬૨ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન એસસી ૫૬, મોહન રાવલે વિ. દામોદર તાત્યાબા ઉર્ફે દાસાહેબ અને અન્ય, (૧૯૯૪) ૨ એસ.સી.સી. ૩૯૨, ડી. રામચંદ્રન વિ. આર.વી. જાનકીરામન અને અન્ય, (૧૯૯૯) ૩ એસ.સી.સી. ૨૬૭ નો સંદર્ભ લેવામાં આવે છે.

૧૦૬. વર્તમાન કેસ પર આવતાં, મુખ્ય ગ્રાઉન્ડ જેના પર વાદપત્ર રદ કરવામાં આવ્યું છે તે એ છે કે વાદપત્ર દવાનું કારણ દર્શાવતું નથી જે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧(એ) હેઠળ નિર્દિષ્ટ ગ્રાઉન્ડ છે, કેમ કે, આંતરિક પાત્રના "પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ" જે મૂળ કલાત્મક કૃતિ છે તે ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) ના અર્થમાં "ડિઝાઇન" શબ્દપ્રયોગ તરીકે લાયક ઠરે છે કારણ કે વાદીએ "ક્રાયોજેનિક સેમી-ટ્રેલર્સ" તરીકે ઓળખાતા ઉત્પાદનના ઉત્પાદન માટે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સનો વાણિજ્યિક રીતે ઉપયોગ કર્યો છે, જે હકીકત વિવાદમાં નથી.

૧૦૭. કોમર્શિયલ કોર્ટ દિલ્લી હાઇકોર્ટના માઇક્રોફાઇબર્સ ઇન્કોર્પોરેશન (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણય પર આધાર રાખતી વખતે રીતિકા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) તેમજ આ કોર્ટના આઇ.પી.ઇ.જી. ઇન્ક. અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં દિલ્લી હાઇકોર્ટના અન્ય બે નિર્ણયોનો સંદર્ભ આપ્યો છે, અને ઠેરવ્યું છે કે પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ જેનો ઉપયોગ કરીને આંતરિક પાત્ર ઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યું છે જે આખરી ઉત્પાદનનો અભિન્ન ભાગ છે તે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ ડિઝાઇનના વર્ણનનો જવાબ આપશે અને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી મેળવવામાં વાદીની નિષ્ફળતાના પરિણામે વાદી ડિઝાઇનમાં કોપીરાઇટ ગુમાવે છે અને તેથી વાદપત્રમાં માંગવામાં આવેલી રાહતો ટકી શકે નહીં. એકવાર વસ્તુનું ઉત્પાદન જેના પર પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સ લાગુ કરવામાં આવ્યા હતા તે ૫૦ વખત ઓળંગી ગયું, સદર અધિનિયમની કલમ

૧૫(૨) માં વપરાયેલી ભાષાને કારણે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ ડ્રોઇંગમાં કોઈ કોપીરાઈટ અસ્તિત્વમાં રહી શકતો નથી.

૧૦૮. માઈક્રોફાઈબર્સ ઇન્કોર્પોરેશન (ઉપરોક્ત) અને રીતિકા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયો પર આધાર રાખતી વખતે કોમર્શિયલ કોર્ટે વધુમાં નોંધ્યું છે કે વર્તમાન કેસમાં એ અવિવાદિત હકીકત છે કે ડ્રોઇંગ્સમાંથી આખરી ઉત્પાદનો ઉભરી આવ્યા છે અને વાદીએ પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સના આધારે આ ઉત્પાદનો ૫૦ થી વધુ વખત ઉત્પાદિત કર્યા છે અને વાદપત્રમાં વાદીનો ચોક્કસ કેસ એ છે કે તેણે ડિઝાઇનની નોંધણી મેળવી નથી. એ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે આ કેસમાં વિચારાધીન મુદ્દો એ જ છે જે દિલ્લી હાઇકોર્ટ સમક્ષ રીતિકા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અને આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ આઈ.પી.ઈ.જી. ઇન્ક. અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં ઉપસ્થિત થયો હતો. એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે ઉપકરણ/વસ્તુના ઉત્પાદનના હેતુ માટે તૈયાર કરવામાં આવેલા ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ્સ એ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવી શકાય તેવી "ડિઝાઇન" છે અને તેની અણનોંધણી કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) હેઠળ પરિણામો તરફ દોરી જશે. જો વાદીની દલીલો જેમ છે તેમ સ્વીકારવામાં આવે, તો ડિઝાઇન્સ એક્ટ ઘડવા પાછળનો ધારાસભાનો ઈરાદો નિષ્ફળ જશે જે પેઇન્ટિંગ્સ, શિલ્પો વગેરે જેવી શુદ્ધ મૂળ કલાત્મક કૃતિઓને ઉચ્ચ સંરક્ષણ આપવા અને વાણિજ્યિક સ્વરૂપની ડિઝાઇન્સ પ્રવૃત્તિને ઓછું સંરક્ષણ આપવાનો

ઈશાદો ધરાવે છે અને જેને કલાના શુદ્ધ કાર્યને આપવામાં આવેલા સંરક્ષણ સાથે સરખાવી શકાય નહીં.

૧૦૯. ટ્રાયલ કોર્ટના આ તારણો પરથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ એ ધારણા પર આગળ વધી છે કે "મૂળ કલાત્મક કૃતિ" ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયા દ્વારા વસ્તુ પર લાગુ થતાં જ કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણ ગુમાવશે, અને તેમ કહેતી વખતે, ટ્રાયલ કોર્ટે ડિઝાઈન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) માં વપરાયેલી ભાષાને અવગણી છે જે વ્યાખ્યાયિત કરે છે કે સદર જોગવાઈ હેઠળ "ડિઝાઈન" ની વ્યાખ્યા દ્વારા કયા પ્રકારનું કાર્ય આવરી લેવામાં આવશે.

૧૧૦. અમે દિલ્લી હાઈકોર્ટના માઈક્રોફાઈબર્સ ઇન્કોર્પોરેશન (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયની મદદથી પુનરાવર્તન કરી શકીએ છીએ કે ડ્રોઈંગ અથવા સ્કેચ બનાવવાનો ઈશાદો જેને ઔદ્યોગિક ડિઝાઈન કહી શકાય તે સુસંગત નથી. મૂળ કલાત્મક કૃતિ જેનો ઉપયોગ ડિઝાઈન કરાયેલી વસ્તુનું ઔદ્યોગિક રીતે ઉત્પાદન કરવા માટે થઈ શકે છે, તે કોપીરાઈટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત "કલાત્મક કૃતિ" ના અર્થમાં આવવાનું ચાલુ રાખશે અને તેની એપ્લિકેશન ધ્યાનમાં લીધા વિના કોપીરાઈટના પૂર્ણ સંરક્ષણ માટે હકદાર બનશે. કલાની મૂળ કૃતિમાં, કોપીરાઈટ અસ્તિત્વ ધરાવશે અને લેખક/ધારક મૂળ કલાત્મક કૃતિ માટે કોપીરાઈટ એક્ટ હેઠળ આપવામાં આવેલા લાંબા સંરક્ષણનો આનંદ માણવાનું ચાલુ રાખશે. શું મૂળ કલાત્મક કૃતિ ડિઝાઈન્સ એક્ટ હેઠળ "નોંધણી કરાવવા

યોગ્ય ડિઝાઇન" ના અર્થમાં આવશે તે પ્રશ્નનો જવાબ સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના તબક્કે આપી શકાય નહીં, જેમાં માત્ર વાદપત્રમાં દવાનું કારણ દર્શાવવા અંગે પ્રથમ દર્શનીય રીતે (પ્રાઈમા ફેસી) તપાસ કરી શકાઈ હોત, કેમ કે, તે કાયદા અને હકીકતનો મિશ્ર પ્રશ્ન છે અને હકીકતનો શુદ્ધ પ્રશ્ન નથી.

૧૧૧. જ્યાં સુધી દિલ્લી હાઈકોર્ટના રીતિકા પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) નો સંબંધ છે, તેમાં વાદીએ વાદીના વેપારી નામના આધારે વેચાતા કપડાં માટે વાદી દ્વારા બનાવેલા વિવિધ ડ્રોઈંગ્સ અને સ્કેચમાં કોપીરાઈટનો દાવો કર્યો હતો. કોર્ટે જે મુદ્દા પર નિર્ણય કરવાનો હતો તે એ હતો કે એકવાર વાદીની કોપીરાઈટેડ કૃતિઓ કપડાં બનાવવા માટે લાગુ કરવામાં આવી અને જે કપડાંનું ઉત્પાદન સંખ્યામાં ૫૦ ને ઓળંગી ગયું, શું વાદી કૃતિમાં કોપીરાઈટની માલિકી ગુમાવશે, કેમ કે, વાદીની કોપીરાઈટેડ કૃતિઓ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન્સ" તરીકે નોંધણી કરાવવા યોગ્ય હતી, પરંતુ વાદીએ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ સ્કેચ, ડ્રોઈંગ્સ, ડિઝાઇન્સ વગેરેની નોંધણી મેળવી ન હતી. દિલ્લી હાઈકોર્ટે માઈક્રોફાઈબર્સ ઈન્ક (ઉપરોક્ત) માં ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદા પર આધાર રાખતી વખતે નોંધ્યું છે કે ધારાસભાનો ઈરાદો કોપીરાઈટને ઓછો સમયગાળો આપવાનો હતો જ્યારે કોપીરાઈટેડ કૃતિમાંથી ડિઝાઇન બનાવવામાં આવે છે, અને તેનો ઉપયોગ વાણિજ્યિક હેતુઓ માટે થાય છે. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે માઈક્રોફાઈબર્સ ઈન્ક

(ઉપરોક્ત) ના તમામ અંતર્નિહિત સિદ્ધાંતો શંકાની કોઈ ગુંજાયશ રાખતા નથી કે એકવાર ડ્રોઇંગ, સ્કેચ કે ડિઝાઇનનો ઉપયોગ કપડાં બનાવવા માટે થાય છે, અને એકવાર કપડાં સંખ્યામાં ૫૦ ને ઓળંગી જાય છે, તો કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ ડ્રોઇંગ અને સ્કેચમાં કોઈ કોપીરાઇટ અસ્તિત્વમાં રહી શકતો નથી.

૧૧૨. સદર નિર્ણય પર આધાર રાખતી વખતે, ટ્રાયલ કોર્ટે અવગણ્યું છે કે રીતિકા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં એવો કોઈ વિવાદ ન હતો કે વાદી દ્વારા કપડાં બનાવવા માટે બનાવેલા ડ્રોઇંગ્સ અને સ્કેચ ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ "ડિઝાઇન" ના અર્થમાં આવે છે, જે સદર કપડાં પર લાગુ કરાયેલા આકાર, રૂપરેખાંકન, પેટર્ન, શાણગાર અથવા રેખાઓ કે રંગોના મિશ્રણની સુવિધાઓ હોવાને કારણે, જે તૈયાર કપડાંમાં ગ્રાહકની માત્ર આંખ દ્વારા આકર્ષિત અને પરખી શકાય છે. ડ્રોઇંગ્સ અને સ્કેચ વિશે કોઈ વિવાદ ન હતો જેણે માત્ર આકાર અને પેટર્ન જ વ્યાખ્યાયિત કર્યા ન હતા, પરંતુ તૈયાર કપડાંમાં સુશોભન મૂલ્ય ઉમેર્યું હતું જે આઈ અપીલ (આંખનું આકર્ષણ) ધરાવતું હશે.

૧૧૩. આઈ.પી.ઈ.જી. ઇન્ક. અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં પણ આવી જ સ્થિતિ છે જ્યાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા નોંધવામાં આવ્યું હતું કે દાવાઓ માત્ર "કોપીરાઇટ" માટેની "ડિઝાઇન" અંગેના જ છે. અપીલકર્તાઓએ પોતે યુ.એસ.એ. માં "ડિઝાઇન" ના સંરક્ષણ હેઠળ ઉત્પાદનના આકાર કે રૂપરેખાંકનની નોંધણી માટે અરજી કરી હતી અને બજારમાં સદર તૈયાર

ઉત્પાદનનું વેચાણ પણ કર્યું હતું. કોપીરાઈટના કથિત ઉલ્લંઘન માટે લોડર/રિસીવરના ડ્રોઇંગમાં રહેલી કલાત્મક કૃતિ પર આધારિત હોવાનો દાવો કરતા દાવામાં, તેથી દવાનું કોઈ કારણ ન હોવાનું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું અને, આમ, નિષ્ફળ ગયો હતો. મશીનોના ઉત્પાદનના હેતુ માટે વાદી દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલા ભૌમિતિક/એન્જિનિયરિંગ/યાંત્રિક ડ્રોઇંગ્સ વિશે તેમાં કોઈ વિવાદ ન હતો, જે ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ આવતી "ડિઝાઇન" હતી.

૧૧૪. ઉપરોક્ત બે નિર્ણયોમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતો, તેથી, વર્તમાન કેસના તથ્યોને સીધા લાગુ પડતા નથી અને સીધા લાગુ પડે છે તેમ કહી શકાય નહીં, જેમ કે ટ્રાયલ કોર્ટે ખોટો નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે.

૧૧૫. અમે મદ્રાસ હાઇકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા ટ્રેક્ટર્સ એન્ડ ફાર્મ ઈક્વિપમેન્ટ લિમિટેડ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયોમાંથી વધુ માર્ગદર્શન મેળવી શકીએ છીએ, જેમાં મૂળ ડ્રોઇંગ્સના સંદર્ભમાં દાવો કરાયેલા કોપીરાઈટ પર વિચાર કરતી વખતે, જ્યાં સુધી ટ્રેક્ટરના આંતરિક અને બાહ્ય ભાગોના ઉત્પાદન માટે ઔદ્યોગિક ડ્રોઇંગ્સનો સંબંધ છે, એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે ઉત્પાદનના ચોક્કસ ભાગો અથવા ચોક્કસ આકાર પર લાગુ કરાયેલ ડ્રોઇંગ ઇન્ક્શનલ છે કે સૉંદર્યલક્ષી છે કે ઇન્ક્શનલ હોવા સાથે અમુક અંશે સૉંદર્યલક્ષી છે તે મુખ્ય હેતુના આધારે નક્કી કરવાનો મુદ્દા પરનો વિવાદ છે કે લક્ષણો ઇન્ક્શનલ છે કે અન્યથા. લક્ષણો

ફક્શનલ છે કે ઉપયોગીતાવાળા છે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે કોર્ટે મુખ્ય હેતુ તરફ જોવાનું છે.

૧૧૬. તેમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે એ ગંભીર પ્રશ્ન હશે કે શું પ્રશ્ન હેઠળના મૂળ ડ્રોઇંગ્સમાં કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણ છે કે ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય છે અને કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાના આધારે માત્ર ઓછું સંરક્ષણ ભોગવે છે. તેમાં સદર વિવાદના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે દાવામાં વાદીની માલિકીની ડિઝાઇન્સના ઉલ્લંઘનની દલીલ અંગે હકીકતો અને કાયદાના મિશ્ર પ્રશ્નનો ગંભીર વિવાદ શામેલ છે અને ચોક્કસ મુદ્દાઓ ઘડ્યા વિના અને ટ્રાયલ દરમિયાન આપવામાં આવેલા પુરાવાઓ ધ્યાનમાં લીધા વિના તેનો નિર્ણય કરી શકાતો નથી. ટ્રાયલ દરમિયાન વિગતવાર તપાસ પછી વાદીનો કેસ નબળો હોઈ શકે છે અથવા ગુણદોષ વગરનો હોઈ શકે છે પરંતુ પ્રતિવાદીને એવું કહેવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં કે વાદપત્રના કથનો કાયદા હેઠળ ટકતા નથી. સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળ કાયદાની જોગવાઈ આવા સંકુચિત દાયરામાં વાદપત્ર રદ કરવા માટે ઉત્તેજિત કરી શકાતી નથી.

૧૧૭. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારી સમક્ષના મુદ્દા પર વિસ્તૃત વિચાર-વિમર્શ કરવા પર, અમે શોધીએ છીએ કે શું પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડિઝાઇન્સ, જેના સંદર્ભમાં વાદી દ્વારા કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળ સંરક્ષણની દલીલનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે, તે ડિઝાઇન્સ

એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ "ડિઝાઇન" ના અર્થમાં આવશે, અને કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૨(સી) હેઠળ "કલાત્મક કૃતિ" માંથી બાકાત રહેશે, જે ડ્રોઇંગ્સને ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય બનાવશે, જે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) હેઠળ મર્યાદિત સંરક્ષણ ધરાવશે, તે કાયદા અને હકીકતોનો મિશ્ર પ્રશ્ન છે જેનો વાદપત્રના કથનોના પ્રથમ દર્શનીય (પ્રાઇમા ફેસી) મૂલ્યાંકન પર સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ ના તબક્કે નિર્ણય કરી શકાયો ન હોત.

૧૧૮. આ પ્રશ્ન કાયદા અને હકીકતોનો એક ગંભીર પ્રશ્ન છે જેનો નિર્ણય પક્ષકારોના પુરાવા પર ટ્રાયલમાં જ થઈ શકે છે. પરિણામ એ આવે છે કે આ એવા કેસોમાંથી એક નથી કે જ્યાં વાદપત્રમાંના કથનો એવા છે જે દવાનું કારણ દર્શાવતા નથી અથવા જ્યારે વાદપત્રમાંના કથનો પર વિચાર કરવામાં આવે ત્યારે કોપીરાઇટ એક્ટની કલમ ૧૫(૨) ની જોગવાઈઓને આકર્ષિત કરશે જેથી એવું ઠેરવી શકાય કે વાદી ડિઝાઇન્સ એક્ટ હેઠળ નોંધણી કરાવવા યોગ્ય ડિઝાઇન્સ હોવાના નાતે તેણે દાવો કર્યા મુજબ પ્રોપ્રાયટરી એન્જિનિયરિંગ ડ્રોઇંગ્સમાં કોપીરાઇટના ઉલ્લંઘનની રાહત મેળવવા માટે હકદાર નથી. આ પ્રશ્નનો જવાબ એટલો સરળ નથી જેને રીતિકા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં દિલ્લી હાઇકોર્ટના અને આઈ.પી.ઈ.જી. ઇન્ડ. અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં આ કોર્ટના નિર્ણયોના આધારે સંબોધિત કરી શકાય જ્યાં તેમાં રહેલા ડ્રોઇંગ્સ/સ્કેચ ડિઝાઇન્સ

એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ આવતી "ડિઝાઇન" હોવાનો મુદ્દો, વિષય-
વસ્તુના મુદ્દા ન હતા.

૧૧૯. ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે શોધીએ છીએ કે ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રોપ્રાયટરી
એન્જિનિયરિંગ ડિઝાઇન એ ડિઝાઇન્સ એક્ટની કલમ ૨(ડી) હેઠળ
આવતી "ડિઝાઇન" હોવાની ધારણા કરીને ઔદ્યોગિક એપ્લિકેશન દ્વારા
ઉત્પાદન પર ડ્રોઇંગ્સના માત્ર ઉપયોગ દ્વારા કોપીરાઇટ એક્ટ હેઠળના
સંરક્ષણને બાકાત રાખવામાં કાયદાની ભૂલ કરી છે, જે ૫૦ થી વધુ વખત
ઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યું છે.

૧૨૦. ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં રાખીને, વડોદરાના જથા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ
(કોમર્શિયલ કોર્ટ) દ્વારા ટ્રેડ માર્ક સ્યુટ નં. ૩/૨૦૧૯ માં પસાર કરવામાં
આવેલા તારીખ ૦૩.૦૫.૨૦૨૪ ના ચુકાદા અને આદેશને રદ કરતી
વખતે, પ્રતિવાદી દ્વારા સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧ હેઠળ દાખલ
કરાયેલી અરજી આથી રદ કરવામાં આવે છે. દાવો તેના મૂળ નંબર પર
પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. વાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલી સી.પી.સી.
ના ઓર્ડર XXXIX રૂલ ૧ અને ૨ હેઠળની અસ્થાયી મનાઈદુકમની અરજી
તેને રદ કરવાના તારીખ ૦૩.૦૫.૨૦૨૪ ના આદેશને રદ કરીને
પુનર્જીવિત કરવામાં આવે છે, જે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર VII, રૂલ ૧૧
હેઠળ દાવો ફગાવી દેવાના પરિણામે પસાર કરાયેલો પરિણામી આદેશ છે.
પરિણામ એ આવે છે કે અસ્થાયી મનાઈદુકમની અરજીનો નિર્ણય અત્રે
કરાયેલા કોઈપણ અવલોકનોથી પ્રભાવિત થયા વિના સ્વતંત્ર રીતે

ગુણદોષ પર કરવાનો રહે છે, કેમ કે, ઉપરોક્ત તમામ અવલોકનો વાદપત્ર રદ કરવાના આદેશની યોગ્યતા ચકાસવા માટે કરવામાં આવ્યા છે. અસ્થાયી મનાઈફુકમની અરજી સંબંધિત કાર્યવાહીમાં પક્ષકારોના તમામ અધિકારો અને રજૂઆતો ખુલ્લા રાખવામાં આવે છે.

૧૨૧. કોમર્શિયલ દાવો મૂળરૂપે વર્ષ ૨૦૧૮ માં દાખલ કરાયેલો હોવાથી, અને વાદપત્રના સુધારા પછી, તેને ટ્રેડ માર્ક સ્યુટ નં. ૩/૨૦૧૮ તરીકે ચિહ્નિત કરાયો હોવાથી, એ નોંધતા કે મુકદ્દમાના બીજા રાઉન્ડમાં અસ્થાયી મનાઈફુકમની અરજી પુનર્જીવિત થઈ છે, તેને ૦૫ (પાંચ) વર્ષથી વધુ સમયથી બાકી રહેલી ગણવામાં આવશે. તેથી, અમે પ્રદાન કરીએ છીએ કે કોમર્શિયલ કોર્ટ કોઈપણ પક્ષકારને બિનજરૂરી મુલતવી આપ્યા વિના આ આદેશની નકલ મળ્યાની તારીખથી પ્રાધાન્યમાં આઠ (૦૮) અઠવાડિયાના સમયગાળામાં શક્ય તેટલી ઝડપથી અસ્થાયી મનાઈફુકમની અરજીનો નિર્ણય કરવાનો પ્રયાસ કરશે.

૧૨૨. ઉપરોક્ત સાથે, જોડાયેલી બંને અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. પરિણામે, સંલગ્ન સિવિલ અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ સુનિતા અગ્રવાલ)

(ન્યાયમૂર્તિ પ્રણવ ત્રિવેદી)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.